WYKAZ OBOWIĄZKÓW DLA FIRM ZEWNĘTRZNYCH ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI NA RZECZ ECO TARNOBRZEG SPÓŁKA Z O.O.

Identyfikator: ECOT/BHP/FZ/01

Tarnobrzeg, grudzień 2013

Opracował			Sprawdził			Zatwierdził		
Imię i nazwisko	Data	Podpis	Imię i nazwisko	Data	Podpis	Imię i nazwisko	Data	Podpis
Piotr Kowalik	18.12.2013		Andrzej Leśniewski	18.12.2013		Zdzisław Horwat	19.12.2013	

DOKUMENTY ZWIĄZANE:

Wyciąg z Instrukcji Organizacji Bezpiecznej Pracy w ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o., stanowiący Załącznik nr 2.

AKTUALIZACJA DOKUMENTU:

Przegląd aktualności instrukcji należy dokonywać w odstępach nie dłuższych niż dwa lata, natomiast zmiany wprowadzać na bieżąco. Wprowadzenie zmiany jest równoznaczne z przeglądem aktualności i treści dokumentu. Odpowiedzialnym za dokonywanie przeglądów oraz wprowadzanie zmian jest Służba BHP lub inna osoba wskazana przez Dyrektora Spółki.

Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)
Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)
Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)

ROZDZIELNIK:

Oryginał – DW (BHP)
Kopia – T/TT. Ogólnodostępna w wersji elektronicznej w bazie ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o., na dysku – TBG Wspólne. Identyfikator: ECOT/BHP/FZ/01

SPIS TREŚCI

1. INFORMACJE OGÓLNE 5

1.1 Szkolenie wykonawców 5

1.2 Środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie 6

1.3 Bezpieczeństwo i higiena pracy 6

1.4 Ochrona środowiska 7

1.5 Bezpieczeństwo pożarowe 7

1.6 Nadzór nad pracą wykonawców 8

1.7 Awarie i wypadki 9

1.8 Znaki i sygnały bezpieczeństwa 9

1.9 Zasady ruchu osób 10

1.10 Zasady ruchu pojazdów 10

2. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DLA DZIERŻAWCY/NAJEMCY 11

2.1 Obowiązki firmy 11

2.2 Zasady współdziałania firm prowadzących eksploatację urządzeń nadawczych 11

3. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DLA WYKONAWCÓW USŁUG ORAZ ROBÓT BUDOWLANYCH 12

3.1 Realizacja robót 12

4. ZAŁĄCZNIKI 13

1. INFORMACJE OGÓLNE

1.1 Szkolenie wykonawców

1) Warunkiem dopuszczenia do wykonywania prac jest odbycie przez pracowników wykonawcy szkolenia prowadzonego przez ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o. (ECOT) w zakresie bhp, ppoż. i ochrony środowiska. Przed przystąpieniem do wykonywania prac wykonawca kieruje swoich pracowników na szkolenie z zakresu bhp, ppoż. i ochrony środowiska.
2) Wykonawca wypełnia w trzech egzemplarzach „Zgłoszenie" stanowiące Załącznik nr 1 na podstawie, którego kieruje podległych pracowników na szkolenie.
3) W trakcie szkolenia pracownicy wykonawcy informowani są o zagrożeniach występujących na terenie ECOT oraz na terenach, na których zlokalizowane są instalacje przesyłowo-dystrybucyjne, związanych z nimi środkach zapobiegawczych i ochronnych.

Tematyka szkolenia obejmuje następujące zagadnienia:

a) w zakresie bhp i ppoż.,
- zagrożenia występujące w obszarze wykonywanych prac,
- zasady wykonywania prac przy urządzeniach i instalacjach energetycznych,
- zasady stosowania środków ochrony indywidualnej,
- zasady poruszania się po terenie Spółki,
- zasady postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji awaryjnej (wypadku przy pracy, pożaru, poważnej awarii, itp.),
- znaki i sygnały bezpieczeństwa,
- ochrona przeciwpożarowa,
- podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy (organizacja i lokalizacja apteczek pierwszej pomocy),

b) w zakresie ochrony środowiska,
- zasady postępowania z odpadami wytworzonymi podczas prowadzonych prac,
- zasady postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia dla środowiska,
- zasady przechowywania i stosowania substancji niebezpiecznych.

4) W przypadku wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych rozszerza się zakres szkolenia o zagrożenia związane z tymi pracami.
5) Odbycie szkolenia potwierdzane jest podpisem przez każdego z pracowników wykonawcy na druku „Zgłoszenie" - Załącznik nr 1, który podpisuje również przeprowadzający szkolenie.
6) Szkolenie dla pracowników wykonawcy na zakres prac określonych w umowie (np.: roboty budowlane, mechaniczne, elektryczne, itp.) ważne jest 3 lata. W przypadku zawarcia z wykonawcą kolejnej umowy obejmującej nowy zakres prac pracownicy wykonawcy odbywają ponowne szkolenie.

7) W przypadku zmiany w składzie osobowym pracowników wykonawcy, każdy nowy pracownik musi odbyć szkolenie organizowane przez ECOT.

1.2 Środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie

1) Do pracy może być dopuszczony wyłącznie pracownik wyposażony w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze przewidziane do stosowania na danym stanowisku pracy. Środki ochrony indywidualnej zapewnia pracodawca.
2) Pracownik jest obowiązany do stosowania środków ochrony indywidualnej w miejscu pracy zgodnie z ich przeznaczeniem.
3) Pracownik jest zobowiązany do bezwzględnego stosowania środków ochrony osobistej w czasie trwania ekspozycji na zagrożenie.
4) Przed rozpoczęciem użytkowania pracownik jest zobowiązany do zapoznania się ze szczegółową instrukcją stosowania środków ochrony indywidualnej dostarczoną przez producenta.
5) Środki ochrony indywidualnej należy stosować w miejscach, w których występują zagrożenia. Na terenie ECOT miejsca takie oznakowane są znakami ochrony pracy.
6) Środki ochrony indywidualnej powinny być stosowane zgodnie z przeznaczeniem.
7) Na użytkowniku ciąży obowiązek natychmiastowego wycofania uszkodzonego środka ochrony indywidualnej i zastąpienia go nowym.
8) Pracownicy przebywający w obiektach produkcyjnych i dystrybucyjnych oraz w bezpośrednim sąsiedztwie tych obiektów zobowiązani są do stosowania hełmów ochronnych.
9) Pracodawca zobowiązany jest do zapewnienia, aby stosowane przez podległych mu pracowników środki ochrony indywidualnej posiadały znak CE lub deklarację zgodności i były stosowane zgodnie z terminami przydatności do użycia określonymi przez producenta.

1.3 Bezpieczeństwo i higiena pracy

1) Pracownicy oraz osoba kierująca pracownikami przy pracach szczególnie niebezpiecznych (zgodnie z wykazem obowiązującym w ECOT) wykonywanych w obszarach produkcji i dystrybucji, powinni posiadać kamizelkę odblaskową.
2) Dostawca usług zobowiązany jest do zapewnienia, aby podlegli mu pracownicy posiadali aktualne szkolenia w zakresie bhp (wstępne i okresowe) zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa pracy (Dz. U. 04.180.1860) oraz aktualne badania lekarskie w zakresie upoważniającym do pracy na danym stanowisku.
3) Wykonawcy, najemcy i dzierżawcy zobowiązani są do podejmowania wszelkich działań zmierzających do zapobiegania wypadkom, awariom i pożarom.
4) Dostawca usługi polegającej na wykonywaniu prac przy urządzeniach i instalacjach energetycznych na terenie ECOT zobowiązany jest do przestrzegania

zasad określonych w obowiązującej w ECOT Instrukcji Organizacji Bezpiecznej Pracy. Wyciąg z Instrukcji zawiera Załącznik nr 2.

5) Dostawca usług zobowiązany jest do stosowania wyłącznie sprawnych maszyn, urządzeń i narzędzi pracy posiadających przewidziane przepisami prawa znaki, atesty, certyfikaty itp. i poddawania ich przeglądom i badaniom zgodnie z zasadami określonymi przez producenta.
6) Wykonawca zobowiązany jest do posiadania w miejscu wykonywania prac własnego podręcznego sprzętu bhp i ppoż. posiadającego niezbędne aktualne przeglądy.

1.4 Ochrona środowiska

1) Wykonawca/dzierżawca zobowiązany jest do stosowania zasad ochrony środowiska i przestrzegania obowiązujących w tym zakresie przepisów, a w szczególności do:
   a) ochrony gleby i powierzchni ziemi przez niedopuszczenie do zanieczyszczeń szkodliwymi substancjami np.: olejami, smarami, farbami, produktami zawierającymi substancje niebezpieczne,
   b) składowania materiałów potrzebnych do wykonania prac i wytworzonych odpadów w miejscach uzgodnionych z ECOT w sposób zapewniający ochronę środowiska,
   c) usuwania z miejsca pracy wytworzonych w czasie prowadzonych prac odpadów oraz postępowania z nimi zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie odpadów,
   d) korzystania z instalacji wodno-kanalizacyjnej zgodnie z warunkami umów lub uzgodnieniami z ECOT.
   e) niezaśmiecania terenu i obiektów ECOT.
2) Niedopuszczalne jest:
   a) wycinanie drzew i krzewów na terenie prowadzonych prac bez wcześniejszych koniecznych uzgodnień z ECOT,
   b) działanie powodujące niszczenie terenów zielonych ECOT,
   c) stosowanie urządzeń powodujących nadmierny hałas, wibrację lub emitujących nadmierne promieniowanie,
   d) stosowanie bez zgody ECOT urządzeń zawierających substancje emitujące promieniowanie jonizujące.

1.5 Bezpieczeństwo pożarowe

1) W celu wyeliminowania możliwości powstania pożaru w wyniku zaprószenia od otwartego ognia i palenia tytoniu, wykonawcy/dzierżawcy zobowiązani są do przestrzegania obowiązującego na całym terenie należącym do ECOT oraz wykorzystywanym do prowadzenia działalności, zakazu używania otwartego ognia i palenia tytoniu. Zakaz palenia tytoniu dotyczy wszystkich osób przebywających na terenie ECOT i obejmuje wszystkie budynki i obiekty budowlane z wyłączeniem miejsc do tego przeznaczonych.
2) Prace pożarowo i gazowo niebezpieczne mogą być wykonywane po ustaleniu warunków bezpieczeństwa zgodnie z zasadami obowiązującymi w ECOT.

3) Najemcy i dzierżawcy zobowiązani są do użytkowania i utrzymywania powierzonego mienia ECOT zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej.
4) Najemcy i dzierżawcy zobowiązani są do utrzymywania wymaganego sprzętu ppoż. zgodnie z załącznikiem do umowy.
5) Na terenie obiektów oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie zabrania się wykonywania czynności, które mogą spowodować powstanie pożaru, jego rozprzestrzenianie się, utrudniać prowadzenie ewakuacji lub akcji ratowniczej, a w szczególności:
   a) używania ognia otwartego,
   b) palenia tytoniu w miejscach innych niż wyznaczone do tego celu,
   c) gromadzenia i przechowywania materiałów łatwopalnych w pomieszczeniach do tego nie przeznaczonych,
   d) pozostawiania na ciągach komunikacyjnych jakichkolwiek przedmiotów utrudniających ewakuację,
   e) zmieniania miejsca usytuowania i zastawiania dostępu do sprzętu gaśniczego,
   f) eksploatowania urządzeń elektrycznych z niesprawną instalacją,
   g) pozostawiania bez dozoru włączonych urządzeń elektrycznych nie przystosowanych do ciągłej eksploatacji,
   h) zastawiania dojść do tablic rozdzielczych, wyłączników itp.,
   i) pozostawiania po zakończeniu pracy maszyn i urządzeń nie oczyszczonych z pyłów, smarów palnych, odpadów produkcyjnych itp.,
   j) gromadzenia w pomieszczeniach produkcyjnych materiałów łatwopalnych w ilości większej niż dopuszczona przepisami,
   k) pozostawiania zużytego czyściwa luzem lub w łatwopalnych pojemnikach.
6) Dzierżawca odpowiedzialny jest za ewakuację osób z dzierżawionych pomieszczeń w przypadku zagrożenia pożarowego.

1.6 Nadzór nad pracą wykonawców

1) W zakresie sprawowanego nadzoru nad wykonawcą w czasie wykonywania prac nadzorujący upoważniony jest do:
   a) współpracy z osobą sprawującą nadzór nad pracownikami ze strony wykonawcy w zakresie stosowania i przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska,
   b) przekazywania wykonawcy uwag związanych ze stwierdzonymi nieprawidłowościami,
   c) niezwłocznego odsunięcia pracowników wykonawcy od pracy oraz wnioskowania o uruchomienie kary finansowej zapisanej w umowie w przypadku stwierdzenia nieprzestrzegania lub rażącego naruszenia przepisów bhp, ppoż. lub ochrony środowiska.
2) Prace realizowane przez wykonawców przy urządzeniach i instalacjach energetycznych realizowane są zgodnie z Instrukcją Organizacji Bezpiecznej Pracy w ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.

Przed przystąpieniem do prac szczególnie niebezpiecznych, które nie będą wykonywane przy urządzeniach i instalacjach energetycznych nadzorujący informuje osobę kierującą pracownikami ze strony wykonawcy o obowiązku zapewnienia:

a) bezpośredniego nadzoru nad tymi pracami wyznaczonych w tym celu osób,
b) odpowiednich środków zabezpieczających,
c) instruktażu pracowników obejmującego w szczególności:
- imienny podział pracy,
- kolejność wykonywania zadań,
- wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy poszczególnych czynnościach,

d) szczegółowe wymagania w zakresie metod i sposobów bezpiecznego wykonania pracy mogą być określone w formie pisemnej lub ustnej.

3) Kwalifikację prowadzonych robót do prac szczególne niebezpiecznych przeprowadza się w oparciu o Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych w ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o., stanowiących Załącznik nr 1 oraz Załącznik nr 7 do Instrukcji Organizacji Bezpiecznej Pracy w ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.
4) Komórka BHP ECOT w ramach przeglądów planowych i doraźnych upoważniona jest do kontroli przestrzegania przez wykonawców przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska.
5) Po wykonaniu prac wykonawca jest oceniany przez nadzorującego pod względem realizacji wymagań bhp i ppoż., terminowości, realizacji szczegółowych warunków umowy, organizacji prac i dostaw, współpracy z ECOT, realizacji wymagań ochrony środowiska.

1.7 Awarie i wypadki

1) Firma prowadząca na terenie ECOT działalność mogącą stwarzać znaczne zagrożenie dla ludzi lub środowiska zobowiązana jest do posiadania procedur postępowania w przypadku zaistnienia awarii lub wypadku.
2) Każda osoba, która była świadkiem wypadku przy pracy lub awarii zobowiązana jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie bezpośredniego przełożonego, Dyżurnego Inżyniera Ruchu ECOT (łączy Dyspozytor), Dyspozytora ECOT - tel. 15-823-31-78, 15-823-39-33 lub 607-445-020, tel. alarmowy - 993 oraz pracownika ECOT, w którego zakresie podległości znajduje się obszar, na którym doszło do zdarzenia i udziela poszkodowanemu pomocy. Pracownik zobowiązany jest do bezwzględnego stosowania się do poleceń kierującego akcją ratowniczą.

1.8 Znaki i sygnały bezpieczeństwa

Osoby przebywające na terenie Spółki zobowiązane są do stosowania się do znaków i sygnałów bezpieczeństwa, tj. znaków drogowych, znaków bezpieczeństwa pracy, znaków ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji oraz sygnałów ostrzegawczych.

1.9 Zasady ruchu osób

1) Wejście na teren ECOT i przebywanie na nim możliwe jest wyłącznie na podstawie zgłoszenia i uzyskanej zgody na wejście - Załącznik nr 3:
   a) dla pracowników dzierżawców/najemców wydanej przez dzierżawcę/najemcę,
   b) dla pracowników wykonawców, wydanej przez ECOT.
2) Warunkiem uzyskania zgody uprawniającej do wejścia na teren ECOT i wykonania robót jest odbycie wstępnego szkolenia z zakresu występujących zagrożeń w ECOT, źródeł ich powstania oraz ochrony ppoż.
3) Przy wejściu na teren ECOT pracownicy obowiązani są do okazania kopii zgody na wejście. Pracownicy przebywający na terenie ECOT zobowiązani są do posiadania kopii zgody na wejście przy sobie.
4) Na drogach wewnątrzzakładowych pieszy jest obowiązany korzystać z pobocza. Jeżeli nie ma pobocza pieszy może korzystać z drogi, pod warunkiem zajmowania miejsca jak najbliżej jej krawędzi i ustępowania miejsca nadjeżdżającemu pojazdowi. Pieszy idący po poboczu lub drodze jest obowiązany iść lewą stroną.
5) Pieszemu zabrania się:
   a) wchodzenia na drogę bezpośrednio przed jadący pojazd,
   b) wchodzenia na drogę spoza pojazdu lub innej przeszkody ograniczającej widoczność drogi,
   c) przechodzenia przez drogę w miejscu o ograniczonej widoczności drogi.

1.10 Zasady ruchu pojazdów

1) Wjazd na teren ECOT pojazdu używanego przez wykonawcę, dzierżawcę lub najemcę odbywa się na podstawie zezwolenia stanowiącego Załącznik nr 4 do Wykazu obowiązków dla firm zewnętrznych świadczących usługi na rzecz ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., wydanego na wniosek firmy przez ECOT.
2) Wjazd na teren ECOT samochodu prywatnego pracownika dzierżawcy odbywa się na podstawie zezwolenia stanowiącego Załącznik nr 4 do Wykazu obowiązków dla firm zewnętrznych świadczących usługi na rzecz ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., wydanego na wniosek firmy przez ECOT. Wydane zezwolenie uprawnia wyłącznie do dojazdu pracownika do miejsca wskazanego w zezwoleniu.
3) Każdorazowo przy wjeździe na teren ECOT pracownicy obowiązani są do okazania kopii zgody na wejście i przebywanie oraz zezwolenia na wjazd pojazdem lub samochodem prywatnym.
4) ECOT zastrzega sobie prawo niewpuszczenia na teren zakładu pojazdu niesprawnego technicznie z widocznymi wyciekami przewożonej substancji, oleju, paliwa itp.
5) Ruch pojazdów na terenie ECOT odbywa się wyłącznie z zachowaniem ogólnie obowiązujących zasad ruchu drogowego. W uzasadnionych przypadkach firma może wnioskować o zmianę organizacji ruchu w zakresie niezbędnym dla wykonywanych działań.
6) Pojazdy mogą być parkowane na terenie ECOT wyłącznie w miejscach wyznaczonych.

7) ECOT zastrzega sobie prawo do kontrolowania zawartości wszystkich pojazdów.
8) Sprzęt, który wykonawca, dzierżawca lub najemca wwozi na teren ECOT musi być wyszczególniony na „Liście wwozowej sprzętu na teren ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o. - Załącznik nr 5, wystawionej przez ECOT oraz oznakowany tak, aby możliwa była jego identyfikacja podczas wywozu i w trakcie prac. Jeden egzemplarz listy pozostaje w ECOT, a drugi zachowuje wwożący sprzęt.
9) Uczestnik ruchu znajdujący się na drodze wewnątrzzakładowej jest zobowiązany zachować ostrożność i unikać wszelkich działań, które mogłoby spowodować zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku ruchu drogowego, ruch ten utrudnić albo w związku z ruchem narazić kogokolwiek na szkodę.
10) Poruszając się po drogach wewnątrzzakładowych należy stosować się do rozmieszczonych znaków drogowych regulujących zasady ruchu.
11) Kierującemu pojazdem zabrania się korzystania podczas jazdy z telefonu komórkowego wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w ręku.
12) Na drogach przyległych do ECOT obowiązują ograniczenia prędkości określone przez administratora tych dróg.

2. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DLA DZIERŻAWCY/NAJEMCY

2.1 Obowiązki firmy

1) Dzierżawca/najemca zobowiązany jest do prowadzenia działalności na terenie ECOT w zakresie uzgodnionym w umowie i użytkować obiekty zgodnie z ich przeznaczeniem.
2) Dzierżawca/najemca ponosi odpowiedzialność materialną i prawną za szkody powstałe z tytułu prowadzonej przez siebie działalności, a w szczególności powstałych na skutek wypadków przy pracy, awarii i pożarów.
3) Dzierżawca/najemca zobowiązany jest do usunięcia skutków swojego niewłaściwego działania.
4) ECOT zastrzega sobie prawo do wstrzymania prac bez odszkodowania, jeżeli zostanie stwierdzone zagrożenie dla życia i zdrowia pracowników ECOT lub zagrożenie dla środowiska na terenie ECOT.
5) Dzierżawca/najemca zobowiązany jest do ścisłej współpracy z ECOT w zakresie ochrony środowiska na terenie ECOT oraz zapewnienia bezpieczeństwa pracy i bezpieczeństwa pożarowego.
6) Dzierżawca/najemca pomieszczeń zobowiązany jest do ich oznakowania w uzgodnieniu z ECOT.

2.2 Zasady współdziałania firm prowadzących eksploatację urządzeń nadawczych

1) Prace przy montażu oraz eksploatacji urządzeń nadawczych zamontowanych na terenie ECOT mogą prowadzić firmy, które mają podpisaną ważną umowę.
2) Osoby, prowadzące montaż lub eksploatację urządzeń będących własnością najemcy muszą być przez niego pisemnie upoważnione. Najemca jest zobowiązany dostarczyć najmującemu oświadczenie, że osoby upoważnione do prowadzenia montażu

i eksploatacji urządzeń będących jego własnością posiadają wymagane uprawnienia do zleconych prac i ponoszą całkowitą odpowiedzialność za ich wykonanie i bezpieczeństwo pracy.

3) Imienny wykaz upoważnionych osób oraz oświadczenia o wymaganych uprawnieniach muszą być na bieżąco aktualizowane.
4) Planowane prace na urządzeniach nadawczych należy wcześniej uzgadniać z osobą wyznaczoną w umowie najmu (minimum dzień przed rozpoczęciem robót).
5) W przypadku konieczności zdjęcia napięcia z urządzeń będących własnością najemcy należy dokonać stosownego wpisu w książce Dziennik eksploatacji – urządzenia nadawcze. Wpisu takiego może dokonać tylko osoba upoważniona przez najemcę.
6) W przypadku konieczności wykonania robót na urządzeniach najemcy, osoba przez niego upoważniona przed przystąpieniem do nich jest zobowiązana:
   a) do dokonania odpowiedniego wpisu w książce Dziennik eksploatacji – urządzenia nadawcze, przypisanego do urządzenia nadawczego,
   b) w przypadku konieczności wejścia na komin lub maszt do:
   - uzyskania zgody uprawnionej osoby wskazanej w umowie najmu,
   - wygrodzenia terenu taśmą wokół komina lub masztu w promieniu 15 m,
   - wywieszenia tablic ostrzegawczych o trwających pracach na wysokości,
   - zachowania szczególnej ostrożności przy wchodzeniu na komin lub maszt jak i przy wykonywaniu robót w miejscu docelowym szczególnie, jeżeli osoba wchodząca jest wyposażona w narzędzia lub inne materiały,
   c) w przypadku prac na urządzeniach nadawczych usytuowanych w innych miejscach niż komin lub maszt, należy postępować zgodnie z obowiązującymi przepisami bhp dotyczącymi wykonywanych prac.
7) Po zakończeniu prac należy zlikwidować wykonane wygrodzenie terenu i dokonać odpowiedniego wpisu do Dziennika eksploatacji – urządzenia nadawcze.

3. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DLA WYKONAWCÓW USŁUG ORAZ ROBÓT BUDOWLANYCH

3.1 Realizacja robót

1) Kierownik robót lub inny przedstawiciel wykonawcy zobowiązany jest do ustalenia z nadzorującym prace ze strony ECOT zakres robót, warunki pracy i wymogi specjalne oraz rodzaj dokumentu na podstawie, którego będą wykonywane roboty.
2) Po zakończeniu robót przewidzianych umową, kierownik robót musi rozliczyć się z otrzymanych egzemplarzy zgody na wejście.
3) Wywiezienie sprzętu i narzędzi odbywa się po sprawdzeniu zgodności z listą wywozową przez pracownika ECOT oraz potwierdzeniu tego faktu na oryginale i kopii tej listy.

4. ZAŁĄCZNIKI

1. Załącznik nr 1 – Zgłoszenie.
2. Załącznik nr 2 – Wyciąg z Instrukcji Organizacji Bezpiecznej Pracy w ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.
3. Załącznik nr 3 - Zgoda na wejście na teren ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.
4. Załącznik nr 4 - Zezwolenie na wjazd na teren ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.
5. Załącznik nr 5 – Lista wwozowa sprzętu na teren ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.

Załącznik nr 2 – do Wykazu obowiązków dla firm zewnętrznych świadczących usługi na rzecz ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.

WYCIĄG Z INSTRUKCJI ORGANIZACJI BEZPIECZNEJ PRACY W ECO TARNOBRZEG SPÓŁKA Z O.O.

Tarnobrzeg, listopad 2013

Opracował			Sprawdził			Zatwierdził		
Imię i nazwisko	Data	Podpis	Imię i nazwisko	Data	Podpis	Imię i nazwisko	Data	Podpis
Piotr Kowalik wraz z Zespołem	18.12.2013		**Andrzej Leśniewski**	18.12.2013		**Zdzisław Horwat**	30.12.2013	

DOKUMENTY ZWIĄZANE:

Wykaz dokumentów związanych zawiera pkt 13.

AKTUALIZACJA DOKUMENTU:

Przegląd aktualności instrukcji należy dokonywać w odstępach nie dłuższych niż dwa lata, natomiast zmiany wprowadzać na bieżąco. Wprowadzenie zmiany jest równoznaczne z przeglądem aktualności i treści dokumentu. Odpowiedzialnym za dokonywanie przeglądów oraz wprowadzanie zmian jest Służba BHP lub inna osoba wskazana przez Dyrektora Spółki.

Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)
Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)
Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)
Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)	Przegląd: ..... (Data, podpis i pieczęć)

ROZDZIELNIK:

Oryginał – DW (BHP)
Kopia – T/TT. Ogólnodostępna w wersji elektronicznej w bazie ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o. na dysku – TBG Wspólne. Identyfikator: ECOT/BHP/IOBP

SPIS TREŚCI

1.Wstęp 5
2.Cel instrukcji 5
3.Przedmiot i zakres instrukcji 5
4.Odpowiedzialność i uprawnienia 5
5.Określenia użyte w instrukcji – definicje 6
6.Kwalifikacje i obowiązki pracowników w zakresie organizacji bezpiecznej pracy 6
6.1. Prowadzący eksploatację urządzeń i instalacji energetycznych 8
6.2. Poleceniodawca 9
6.3. Dopuszczający 9
6.4. Koordynujący 10
6.5. Kierujący zespołem pracowników 10
6.6. Nadzorujący 11
6.7. Kierownik robót 12
6.8. Członkowie zespołu pracowników 12
6.9. Łączenie funkcji przy pracach na polecenie 12
7.Organizacja bezpiecznej pracy 13
7.1. Podział pracy i formy wydawania poleceń 13
7.2. Polecenia pisemne oraz ustne na wykonywanie pracy 13
7.2.1. Ogólne zasady wydawania poleceń pisemnych i dopuszczania do pracy 13
7.2.2. Ewidencjonowanie i rejestrowanie poleceń pisemnych 15
7.2.4. Obieg poleceń pisemnych na pracę 15
7.3. Przygotowanie miejsca pracy 16
7.4. Dopuszczenie do pracy 16
7.5. Przerwy w pracy 16
7.6. Zakończenie pracy 17
7.7. Zasady organizacji pracy wykonywanej przez obcych wykonawców 18
7.8. Wykonywanie prac przez pracowników ECO Tarnobrzeg w innych zakładach 19
8.Zasady bezpiecznego wykonania pracy przy urządzeniach i instalacjach energetycznych 20
8.1. Przepisy ogólne 20
8.2. Wykonywanie prac przy urządzeniach i instalacjach energetycznych 21
8.2.1. Ogólne wymagania dla wykonywania pracy przy urządzeniach i instalacjach stosowanych w procesie wytwarzania 21
8.2.2. Ogólne wymagania dla wykonywania pracy przy urządzeniach i instalacjach sieci cieplnych 23
8.2.3. Ogólne wymagania dla wykonywania pracy przy urządzeniach i instalacjach gazowych 24
8.2.4. Ogólne wymagania dla wykonywania prac przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych 25
8.2.5. Wymagania dla wykonywania robót budowlanych, rozbiórkowych, remontowych i montażowych prowadzone bez wstrzymania ruchu zakładu lub jego części 28
9.Wymagania kwalifikacyjne osób zajmujących się eksploatacją urządzeń, instalacji sieci energetycznych oraz dodatkowych kwalifikacji wymaganych przy wykonywaniu niektórych prac 28
10.Zasady ewidencji i kontroli sprzętu ochronnego i środków ochrony indywidualnej 29
11.Instrukcje eksploatacji 29
11.1. Ogólne zasady opracowywania instrukcji eksploatacji 29
11.2. Zasady prowadzenia dokumentacji technicznej dla eksploatowanych urządzeń i instalacji elektroenergetycznych 30
12.Spis załączników 30
13.Podstawy prawne 31
14.Załącznik 33

1. WSTĘP

Instrukcja ta zastępuje dotychczas obowiązującą w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o. Szczegółową Instrukcję Organizacji Bezpiecznej Pracy Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej w Tarnobrzegu i stanowi wewnętrzny przepis mającym na celu ujednolicenie zasad organizacji i wykonania pracy w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o.

Podstawą do jej opracowania była nowelizacja przepisów prawa w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych.

2. CEL INSTRUKCJI

Celem instrukcji jest określenie jednolitych metod postępowania przy wykonywaniu i dokumentowaniu prac, w tym szczególnie niebezpiecznych, w warunkach szczególnego zagrożenia, zwane dalej **pracami niebezpiecznymi** na obiektach we wszystkich jednostkach organizacyjnych ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., tak aby prace te były prowadzone w sposób technicznie poprawny oraz w sposób zapewniający bezpieczeństwo życia, zdrowia, mienia i środowiska. Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych występujących w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., określa Załącznik nr 1 do niniejszej instrukcji.

Zasady wykonywania prac niebezpiecznych oraz związany z nią zbiór wymagań mogą być modyfikowane i opracowywane w zależności od struktury, potrzeb oraz możliwości technicznych poszczególnych jednostek organizacyjnych Spółki.

3. PRZEDMIOT I ZAKRES INSTRUKCJI

Przedmiotem instrukcji są:
- ogólne zasady bezpiecznego wykonania prac przy obsłudze urządzeń,
- tryb postępowania przy prowadzeniu i dokumentowaniu prac niebezpiecznych.

Zakresem zasad są objęte prace wykonywane na obiektach należących do poszczególnych jednostek organizacyjnych ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o.

Zasady postępowania przy prowadzeniu i dokumentowaniu prac niebezpiecznych obowiązują zespoły pracowników powołane do wykonywania prac niebezpiecznych w ramach Spółki, a także wykonawców zewnętrznych, którym zleca się prowadzenie prac niebezpiecznych na obiektach należących do ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o.

Zawarte w instrukcji zasady powinny być również ujmowane w procesie projektowania – adekwatnie do zakresu projektowego.

4. ODPOWIEDZIALNOŚĆ I UPRAWNIENIA

Za aktualizację niniejszej instrukcji odpowiedzialna jest komórka DW (BHP).

Za organizację pracy zgodnie postanowieniami niniejszej instrukcji odpowiedzialni są Dyrektorzy Pionów, kadra kierownicza oraz pracownicy rejonów eksploatacyjnych, zależnie od zakresu uprawnień, a także wykonawcy zewnętrzni wykonujący prace niebezpieczne na terenie Spółki.

5. OKREŚLENIA UŻYTE W INSTRUKCJI - DEFINICJE

5.1. **ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o. –** przedsiębiorstwo energetyczne z Jednostką Centralną w Opolu wchodzące w skład grupy kapitałowej ECO S.A.

5.2. **Prowadzący eksploatację urządzeń I instalacji energetycznych –** Dyrektor Spółki sprawujący bezpośredni nadzór nad przynależnym mu obszarem eksploatacyjnym, zajmującym się eksploatacją i/lub ruchem własnych urządzeń i instalacji energetycznych bądź powierzonych na mocy stosownych umów lub porozumień. Posiadający zespoły pracowników o kwalifikacjach dozoru i eksploatacji wykonujący czynności związane z utrzymaniem technicznej sprawności urządzeń, instalacji i sieci energetycznych.

5.3. **Poleceniodawca** – pracownik upoważniony pisemnie przez prowadzącego eksploatację urządzeń I instalacji energetycznych do wydawania poleceń na wykonanie pracy, posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru.

5.4. **Dopuszczający** – wyznaczony przez poleceniodawcę pracownik posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku eksploatacji i upoważniony pisemnie przez prowadzącego eksploatację urządzeń i instalacji energetycznych do wykonywania czynności łączeniowych w celu przygotowania miejsca pracy.

5.5. **Koordynujący –** wyznaczony przez poleceniodawcę pracownik komórki organizacyjnej sprawującej dozór nad eksploatacją urządzeń i instalacji energetycznych, przy których będzie wykonywana praca, posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru.

5.6. **Nadzorujący** - wyznaczony przez poleceniodawcę pracownik posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru lub eksploatacji wykonujący wyłącznie czynności nadzoru.

5.7. **Kierujący zespołem pracowników** – wyznaczony przez poleceniodawcę pracownik posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku eksploatacji.

5.8. **Kierujący grupą –** pracowników nie będącymi zespołem pracowników kwalifikowanych – pracownik posiadający umiejętności zawodowe w zakresie wykonywanej pracy, przeszkolony w zakresie bhp.

5.9. **Koordynator ds. bhp –** wyznaczony pracownik sprawujący nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich osób pracujących w jednym obiekcie, a zatrudnionych u różnych pracodawców. Podstawową rolą koordynatora ds. bhp jest minimalizacja (ograniczanie) zagrożeń i ryzyka wynikłych z pracy co najmniej dwóch zespołów.

5.10. **Kierownik robót** – wyznaczony przez poleceniodawcę pracownik, posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru, gdy w jednym obiekcie energetycznym jednocześnie pracuje więcej niż jeden zespół pracowników.

5.11. **Urządzenia energetyczne –** urządzenia techniczne stosowane w procesach wytwarzania, przetwarzania, przesyłania i dystrybucji, magazynowania oraz użytkowania paliw i energii.

5.12. **Instalacje energetyczne –** urządzenia energetyczne z układami połączeń między nimi.

5.13. **Sieci cieplne –** urządzenia i instalacje służące do przesyłania i dystrybucji ciepła z układami połączeń między nimi.

5.14. **Instalacje gazowe** – urządzenia gazowe z układami połączeń między nimi zasilane z sieci gazowej, znajdującej się na terenie i w obiekcie odbiorcy.

5.15. **Pomieszczenie lub teren ruchu energetycznego** – odpowiednio wydzielone pomieszczenie lub teren bądź część pomieszczenia lub terenu albo przestrzeni w budynkach lub poza budynkami, w których zainstalowane są urządzenia energetyczne dostępne tylko dla upoważnionych osób.

5.16. **Strefa pracy** – należy przez to rozumieć stanowisko lub miejsce pracy odpowiednio przygotowane w zakresie niezbędnym do bezpiecznego wykonania prac eksploatacyjnych lub dla bezpiecznego wykonania pracy.

5.17. **Obiekt energetyczny** – budynek bądź pomieszczenie, w którym znajdują się urządzenia energetyczne przeznaczone do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania i dystrybucji energii cieplnej i elektrycznej.

5.18. **Instrukcja eksploatacji** – zatwierdzona przez Dyrektora Spółki instrukcja określająca procedury i zasady wykonywania czynności niezbędnych przy eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych (również w sytuacjach awaryjnych), charakterystyki technicznej obiektu - urządzenia, parametry pracy - wartości liczbowe, normatywne i dopuszczalne (sygnalizacji, zabezpieczeń, sterowań) oraz zasady regulacji, przeglądów, prób, pomiarów, wymagania kwalifikacyjne, obszar działania, zakres wykonywanych prac, wykaz prowadzonej dokumentacji, prawa i obowiązki, odpowiedzialność, wymagane środki ochrony, zawierająca zestaw rysunków, schematów, wykresów itp., opracowana na podstawie odrębnych przepisów oraz dokumentacji producenta.

5.19. **Instrukcja BHP (stanowiskowa)** – zatwierdzona przez Dyrektora Spółki instrukcja określająca czynności, które należy wykonać przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonania pracy, czynności do wykonania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego. Instrukcje dotyczące prac związanych ze stosowaniem niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin powinny uwzględniać informacje zawarte w kartach charakterystyki tych substancji.

5.20. **Świadectwo kwalifikacyjne** – świadectwo stwierdzające spełnienie przez daną osobę odpowiednich wymagań kwalifikacyjnych do wykonywania pracy na stanowisku dozoru „D" lub eksploatacji „E" w ustalonym zakresie: obsługi, konserwacji, napraw, kontrolno-pomiarowym, montażu dla określonych rodzajów urządzeń i instalacji energetycznych uzyskane w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

5.21. **Pracownicy uprawnieni** - pracownicy posiadający sprawdzone i właściwe kwalifikacje w zakresie eksploatacji danego rodzaju urządzeń i instalacji energetycznych potwierdzone świadectwem kwalifikacyjnym.

5.22. **Pracownicy upoważnieni** – pracownicy, którzy w ramach swoich obowiązków służbowych lub na podstawie polecenia służbowego wykonują określone prace.

5.23. **Zespół pracowników** - grupa pracowników, w której skład wchodzą co najmniej dwie osoby wykonujące pracę.

5.24. **Zespół pracowników kwalifikowanych** – grupa pracowników, w której co najmniej połowa, lecz nie mniej niż dwie osoby posiada ważne świadectwo kwalifikacyjne.

5.25. **Osoba uprawniona** – osoba posiadająca kwalifikacje uzyskane na podstawie przepisów prawa energetycznego.

5.26. **Osoba upoważniona** – osoba wyznaczona przez prowadzącego eksploatację do wykonywania określonych czynności lub prac eksploatacyjnych.

5.27. **Urządzenia i instalacje energetyczne nieczynne** – urządzenia i instalacje energetyczne, do których za pomocą istniejących łączników i armatury nie ma możliwości podania czynników stwarzających zagrożenie.

5.28. **Zbiorniki** – zbiorniki, kanały, komory cieplne, studzienki kanalizacyjne, wnętrza urządzeń technicznych np. kotłów i inne zamknięte przestrzenie, do których wejście odbywa się przez włazy lub otwory o niewielkich rozmiarach lub jest w inny sposób utrudnione.

5.29. **Pomieszczenia, strefy i przestrzenie zagrożone wybuchem** – to przestrzeń, w której może występować mieszanina wybuchowa substancji palnych z powietrzem lub innymi gazami utleniającymi, o stężeniu zawartym miedzy dolną i górną granicą wybuchowości zgodnie rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów.

5.30. **Prace eksploatacyjne** – prace wykonywane przy urządzeniach energetycznych w zakresie ich obsługi, konserwacji, remontów, montażu i kontrolno-pomiarowym.

5.31. **Praca na wysokości** – jest to każda praca wykonywana na powierzchni znajdującej się na wysokości co najmniej 1,0m nad poziomem podłogi lub ziemi, jeżeli:

- brak jest osłonięcia tej powierzchni pełnymi ścianami do wysokości co najmniej 1,5m,
- brak jest stałych konstrukcji lub urządzeń chroniących przed upadkiem.

Do pracy na wysokości nie zalicza się pracy na powierzchni niezależnie od wysokości na jakiej się znajduje, jeżeli powierzchnia ta:

- osłonięta jest ze wszystkich stron do wysokości co najmniej 1,5m pełnymi ścianami lub ścianami z oknami oszklonymi,
- wyposażona jest w inne stałe konstrukcje lub urządzenia chroniące pracownika przed upadkiem z wysokości.

6. KWALIFIKACJE I OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW W ZAKRESIE ORGANIZACJI BEZPIECZNEJ PRACY

6.1. Prowadzący eksploatację urządzeń i instalacji energetycznych

1. W obowiązku prowadzącego eksploatację leży wyznaczanie pracowników pełniących w jego imieniu funkcję poleceniodawcy, koordynującego oraz dopuszczającego.
2. Prowadzący eksploatację urządzeń i instalacji energetycznych jest obowiązany prowadzić i aktualizować wykazy poleceniodawców, koordynujących oraz dopuszczających, które określać powinny zakres udzielanego im upoważnienia.
3. Każdy Dział powinien posiadać swoje wykazy, które obejmować będą rejony eksploatacyjne podległe danemu Działowi.
4. Prowadzący eksploatację urządzeń i instalacji energetycznych jest zobowiązany przekazywać aktualne wykazy do wszystkich jednostek organizacyjnych, których ten wykaz dotyczy w tym również do komórki BHP.

6.2. Poleceniodawca

1. Poleceniodawca jest to pracownik, upoważniony pisemnie przez prowadzącego eksploatację do wydawania poleceń na wykonanie pracy, posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru „D".
2. Upoważnienie do wydawania poleceń każdorazowo obejmuje prawo wydawania poleceń ustnych i pisemnych oraz określa zakres upoważnienia. Zakres upoważnienia poleceniodawcy określa prowadzący eksploatację w wykazie poleceniodawców.
3. Poleceniodawca obowiązany jest:
   a) ustalić rodzaj polecenia (pisemne) i jego numer,
   b) określić zakres prac i strefy pracy, rodzaj i termin ich rozpoczęcia i zakończenia,
   c) określić środki i warunki bezpiecznego wykonania pracy,
   d) w przypadku prac pożarowo niebezpiecznych wchodzących w zakres polecenia do polecenia pisemnego dołączyć (jako załącznik) „Protokół zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych" znajdujący się w Załączniku nr 13 niniejszej instrukcji.
   e) określić liczbę pracowników skierowanych do pracy,
   f) określić pracowników (odpowiedzialnych za organizację i bezpieczne wykonanie pracy) pełniących funkcje: koordynującego i dopuszczającego (imiennie lub stanowiskiem),
      - imiennie kierującego zespołem pracowników lub nadzorującego,
      - imiennie kierownika robót, jeśli jest wymagany,
   g) określić planowane przerwy w czasie pracy,
   h) prowadzić ewidencję wydanych poleceń (pisemnych),
   i) omówić z odbierającym polecenie:
      - zakres wykonania zadania,
      - sposób przygotowania miejsca pracy, warunki i technologie bezpiecznego wykonania pracy.

6.3. Dopuszczający

1. Dopuszczający jest to wyznaczony przez poleceniodawcę pracownik posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku eksploatacji E i upoważniony pisemnie przez prowadzącego eksploatację do wykonywania czynności łączeniowych w celu przygotowania miejsca pracy. Zakres upoważnienia dopuszczającego określa prowadzący eksploatację w wykazie dopuszczających.
2. Poleceniodawca wyznacza dopuszczającego do każdej pracy wykonywanej na polecenie oraz dla pracy bez polecenia wykonywanej na podstawie instrukcji zawierających szczegółowy opis metod i środków do ich bezpiecznego wykonania.
3. Do obowiązków dopuszczającego należy:
   a) zapoznanie się z poleceniem – zweryfikowanie możliwości wykonania pracy zgodnie z poleceniem,
   b) przygotowanie miejsca pracy w sposób zapewniający bezpieczne wykonanie pracy,
   c) dopuszczenie do pracy,
   d) sprawdzenie wykonania pracy,
   e) zlikwidowanie miejsca pracy po jej zakończeniu,

f) złożenie meldunku o powyższych czynnościach poleceniodawcy/ koordynującemu,
g) zapisanie w książce eksploatacji ustaleń i wykonywanych czynności.

6.4. Koordynujący

1. Koordynujący jest to wyznaczony przez poleceniodawcę pracownik komórki organizacyjnej sprawującej dozór nad eksploatacją urządzeń i instalacji energetycznych, przy których lub na których będzie wykonywana praca, posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru D, upoważniony pisemnie przez prowadzącego eksploatację do pełnienia funkcji koordynującego.
2. W przypadku, gdy dozór nad ruchem urządzeń i instalacji energetycznych, przy których będzie wykonywana praca, jest prowadzony przez różne komórki organizacyjne zakładu, koordynującym powinna być osoba z kierownictwa jednej z tych komórek.
3. Koordynujący obowiązany jest:
   a) skoordynować wykonanie określonych w poleceniu prac z ruchem urządzeń i instalacji energetycznych,
   b) określić czynności łączeniowe związane z przygotowaniem miejsca pracy,
   c) wydać zezwolenie na przygotowanie miejsca pracy, dopuszczenie do pracy i miejsca pracy,
   d) podjąć decyzję o uruchomieniu urządzeń energetycznych, przy których była wykonywana praca,
   e) zapisać w książce eksploatacji ustalenia wynikające z punktów a, b, c, d.

W przypadkach, kiedy funkcję koordynującego sprawuje poleceniodawca lub inna wyznaczona przez niego osoba, ustalenia wynikające z pkt. a), b), c) należy zapisać w poleceniu wykonania pracy lub w załączniku do polecenia. Dopuszcza się pełnienie funkcji koordynującego przez osoby nie sprawujące dozoru nad ruchem urządzeń i instalacji energetycznych (prace niezwiązane z ruchem urządzeń energetycznych) na podstawie osobnego upoważnienia wydanego przez prowadzącego eksploatację.

6.5. Kierujący zespołem pracowników

1. Kierujący zespołem pracowników jest to wyznaczony przez poleceniodawcę pracownik, posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku eksploatacji „E", właściwe dla określonego w poleceniu zakresu pracy, rodzaju urządzeń i instalacji energetycznych, przy których będzie wykonywana praca oraz umiejętności fachowego, bezpiecznego zorganizowania i wykonania pracy.
2. Kierujący zespołem pracowników zobowiązany jest zaznajomić się z treścią polecenia i zweryfikować możliwości wykonania pracy zgodnie z poleceniem.
3. Kierujący zespołem ma prawo wyłączyć się z bezpośredniego udziału w wykonywaniu pracy spełniając tylko funkcje nadzoru, jeżeli zaistnieją szczególne warunki związane z zachowaniem bezpieczeństwa pracy.
4. Kierujący zespołem pracowników może występować jako:
   a) kierujący zespołem pracowników kwalifikowanych,
   b) kierujący zespołem pracowników nie będących zespołem pracowników kwalifikowanych.

5. Kierujący zespołem pracowników kwalifikowanych obowiązany jest:
   a) dobrać pracowników o umiejętnościach zawodowych odpowiednich do wykonania poleconej pracy,
   b) zapoznać się z treścią i zakresem polecenia pisemnego na prace,
   c) sprawdzić przygotowanie miejsca pracy i przyjąć je od dopuszczającego, jeżeli zostało przygotowane właściwie,
   d) zaznajomić podległych pracowników z treścią polecenia, ze sposobem przygotowania miejsca pracy, występującymi zagrożeniami w miejscu pracy i bezpośrednim jego sąsiedztwie,
   e) zapewnić wykonanie pracy w sposób bezpieczny,
   f) egzekwować od członków zespołu właściwych zachowań, stosowania właściwych środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego oraz właściwych narzędzi pracy i sprzętu,
   g) nadzorować przestrzeganie przez podległych pracowników zasad i przepisów bhp w czasie wykonywania pracy,
   h) nie opuszczać samowolnie strefy pracy, w której pracuje zespół,
   i) powiadomić o zakończeniu pracy jedną z osób funkcyjnych: dopuszczającego lub koordynującego.
6. Kierujący zespołem pracowników niekwalifikowanych obowiązany jest:
   a) dobrać pracowników o umiejętnościach zawodowych odpowiednich do wykonania poleconej pracy,
   b) zapoznać się z treścią i zakresem polecenia pisemnego na prace,
   c) zapewnić wykonanie pracy w sposób bezpieczny,
   d) egzekwować od członków zespołu właściwych zachowań, stosowania właściwych środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego oraz właściwych narzędzi pracy i sprzętu,
   e) nadzorować przestrzeganie przez podległych pracowników zasad i przepisów bhp w czasie wykonywania pracy,
   f) nie opuszczać samowolnie strefy pracy, w której pracuje zespół,
   g) powiadomić nadzorującego o zakończeniu pracy.

6.6. Nadzorujący

1. Nadzorujący jest to wyznaczony przez poleceniodawcę pracownik posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru „D" lub eksploatacji „E", wykonujący wyłącznie czynności nadzoru.
2. Nadzorujący powinien być wyznaczony przez poleceniodawcę, jeżeli:
   a) pracę wykonywać będzie zespół pracowników nie będący zespołem pracowników kwalifikowanych lub kierujący zespołem nie posiada świadectwa kwalifikacyjnego,
   b) poleceniodawca uzna to za konieczne ze względu na szczególny charakter wykonywania pracy.
3. Nadzorujący obowiązany jest:
   a) zapoznać się z poleceniem – zweryfikować możliwości wykonania pracy zgodnie z poleceniem,
   b) sprawdzić przygotowanie miejsca pracy i przyjąć je od dopuszczającego, jeżeli zostało przygotowane właściwie,
   c) zaznajomić nadzorowanych pracowników z warunkami bezpiecznego wykonywania pracy,

d) sprawować ciągły nadzór nad pracownikami, aby nie przekraczali granic wyznaczonego miejsca pracy, reagować na niestosowanie się do zasad i przepisów bhp,
e) powiadomić dopuszczającego lub koordynującego oraz kierownika robót (o ile został wyznaczony) o zakończeniu pracy.

4. Nadzorujący nie powinien wykonywać innych prac poza czynnościami nadzoru.

6.7. Kierownik robót

1. Kierownik robót jest to pracownik posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru „D" wyznaczony przez poleceniodawcę do koordynacji prac w przypadku, gdy na jednym obiekcie energetycznym wykonuje pracę jednocześnie więcej niż jeden zespół pracowników, jeżeli poleceniodawca uzna to za konieczne.
2. Do obowiązków kierownika robót należy koordynowanie prac różnych zespołów pracowników, w celu wyeliminowania zagrożeń wynikających z ich jednoczesnej pracy na jednym obiekcie. Kierownik robót powinien uczestniczyć przy dopuszczaniu do pracy zespołów pracowników i przy zakończeniu ich pracy.

6.8 Członkowie zespołu pracowników

1. Członkowie zespołu pracowników powinni być przeszkoleni w zakresie prac objętych poleceniem, bhp oraz posiadać umiejętności zawodowe i uprawnienia stosowne do wykonywanej pracy.
2. Członkowie zespołu pracowników obowiązani są:
   a) wykonywać pracę zgodnie z zasadami i przepisami bhp oraz zgodnie z poleceniami i wskazówkami kierującego zespołem lub nadzorującego,
   b) stosować odzież i obuwie ochronne oraz sprzęt ochrony indywidualnej wymagany przy wykonywaniu danego rodzaju prac,
   c) reagować na nieprzestrzeganie zasad i przepisów bhp przez innych pracowników i informować o tym kierującego zespołem lub nadzorującego,
   d) nie opuszczać miejsca pracy bez zgody kierującego zespołem lub nadzorującego.

6.9. Łączenie funkcji przy pracach na polecenie

1. Poleceniodawca może być koordynującym.
2. Koordynujący może pełnić rolę poleceniodawcy.
3. Dopuszczający może być członkiem zespołu pracowników, jeżeli tak przewiduje polecenie.
4. *Koordynujący może być dopuszczającym, jeśli nie jest jednocześnie poleceniodawcą.

Tabela nr 1. – **ŁĄCZENIE FUNKCJI**

Lp.	Funkcja	Poleceniodawca	Kierujący zespołem pracowników - Nadzorujący	Koordynujący	Dopuszczający
1	Poleceniodawca	x	-	Tak	-
2	Kierujący zespołem pracowników - Nadzorujący	-	x	-	-
3	Koordynujący	Tak	-	x	Tak*
4	Dopuszczający	-	-	-	x

7. ORGANIZACJA BEZPIECZNEJ PRACY

7.1. Podział pracy i formy wydawania poleceń

1. Prace na czynnych obiektach, urządzeniach i instalacjach energetycznych mogą być wykonywane na polecenie pisemne, ustne lub bez polecenia.
2. Bez polecenia dozwolone jest wykonywanie czynności jeżeli są to:
   - zabezpieczenia urządzeń i instalacji przed zniszczeniem,
   - prace eksploatacyjne zawarte w instrukcjach eksploatacji – wykonywane przez uprawnionych i upoważnionych pracowników*,
   - czynności związanych z ratowaniem zdrowia i życia ludzkiego.

   *czynności te należy wykonywać zgodnie z zasadami ogólnymi podanymi w niniejszej instrukcji oraz zasadami szczegółowymi określonymi w instrukcjach eksploatacji, które powinny zawierać opis niezbędnych środków organizacyjnych i technicznych zapewniających bezpieczeństwo przy wykonywaniu prac bez polecenia.

3. Na polecenie ustne można wykonywać wszystkie prace z wyjątkiem tych, dla których wymagane jest polecenie pisemne.
4. Na podstawie polecenia pisemnego wykonuje się:
   - prace eksploatacyjne stwarzające możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego, przy zastosowaniu odpowiednich środków bezpieczeństwa,
   - prace wykonywane przez pracowników nie będących pracownikami zakładu prowadzącego eksploatację danego urządzenia i instalacji energetycznej z wyjątkiem prac, dla których wszelkie czynności związane z dopuszczeniem do prac ustalono odrębnie na piśmie,
   - prace, dla których prowadzący eksploatację urządzeń i instalacji energetycznych lub poleceniodawca uzna to za niezbędne. Dotyczy to w szczególności prac mogących wywołać potencjalnie znaczne straty.
5. Zasady ogólne związane z dopuszczeniem do pracy ekip zewnętrznych:
   a) koordynator (osoba wpisana do umowy jako osoba nadzorująca jej wykonanie z ramienia ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o.) inicjuje spotkanie, na którym czynności związane z dopuszczeniem do pracy ustala się odrębnie na piśmie,
   b) w spotkaniu biorą udział: koordynator, wyznaczeni przez Dyrektora Spółki pracownicy posiadający upoważnienia do występowania w charakterze dopuszczających i poleceniodawców oraz przedstawiciele wykonawcy,
   c) ze spotkania sporządza się notatkę dokumentującą ustalenia, którą otrzymuje każdy z uczestników spotkania,
   d) notatka powinna określać czynności łączeniowe konieczne do zrealizowania przed rozpoczęciem pracy – reguły przygotowania i dopuszczenia miejsca pracy określono w pkt. 7.3 oraz 7.4 niniejszej instrukcji,
   e) notatkę archiwizuje się przez okres 30 dni od momentu zakończenia prac.
6. Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych występujących w ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o. stanowi Załącznik nr 1 do niniejszej instrukcji .

7.2. Polecenia pisemne oraz ustne na wykonanie pracy

7.2.1. Ogólne zasady wydawania poleceń pisemnych i dopuszczania do pracy

1. Wydawanie poleceń i dopuszczenie pracowników do wykonywania pracy należy do obowiązków prowadzącego eksploatację lub wyznaczonego poleceniodawcę i dopuszczającego.
2. W okresie wykonywania prac rozruchowych obowiązki określone w ust.1. spoczywają na wykonawcy rozruchu lub przyszłym użytkowniku, jeżeli została zawarta między nimi odpowiednia umowa na piśmie.
3. Na czas wykonywania prac remontowych lub modernizacyjnych przy nieczynnych urządzeniach i instalacjach energetycznych obowiązki określone w ust.1. mogą być przekazane wykonawcy tych prac, o ile obowiązki te określono w zawartej z nim umowie na piśmie.
4. W przypadku, gdy zawarto umowę z podmiotem zewnętrznym na stałą obsługę przekazanych mu urządzeń i instalacji energetycznych obowiązek określony w ust.1. spoczywa na tym podmiocie.
5. Polecenie pisemne wykonania pracy powinno być wystawione na prace wykonywane przez jeden zespół pracowników w jednym miejscu pracy.
6. Dozwolone jest wystawienie jednego polecenia pisemnego na takie same prace wykonywane przez jeden zespół pracowników kolejno w innych miejscach pracy w obrębie jednego obiektu energetycznego, pod warunkiem, że zakres pracy jest taki sam, zespół pracuje w tym samym czasie tylko w jednym miejscu, a warunki bezpiecznego wykonania pracy są takie same we wszystkich miejscach. Zmiana miejsca pracy wymaga ponownego dopuszczenia.
7. Miejsce pracy dla prac wykonywanych w budynkach powinno być ograniczone do jednego pomieszczenia lub strefy pracy wyznaczonej w poleceniu.
8. Poleceniodawca może dopuścić wykonywanie prac przez jednego lub kilku pracowników zespołu w różnych pomieszczeniach, dokonując odpowiedniego zapisu w poleceniu.
9. W przypadku wykonywania prac przez zespół pracowników w różnych pomieszczeniach, w każdym pomieszczeniu powinien znajdować się pracownik posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne.
10. Polecenie wykonania pracy jest ważne na czas określony przez poleceniodacę.
11. Poleceniodawca może w poleceniu dokonać zmiany uprzednio podanych terminów wykonania pracy oraz zmiany liczby pracowników w składzie zespołu, przy czym w razie potrzeby może dokonać obu zmian jednocześnie.
12. Zmiany terminów i liczby pracowników, o których mowa w ust.11. powinny być odnotowane w poleceniu pisemnym.
13. Dozwolone jest przekazanie polecenia pisemnego oraz ewentualnych zmian środkami łączności (np.: pocztą elektroniczną).
14. Polecenie pisemne powinno być wystawione:
    a) w dwóch egzemplarzach;
       - kierującemu zespołem lub nadzorującemu oraz przekazane dopuszczającemu,
       - na prace wykonywane przez jeden zespół pracowników w jednej strefie pracy,
    b) w trzech egzemplarzach – w przypadku wyznaczenia kierownika robót.

15. W przypadku, kiedy zajdzie potrzeba sporządzenia załączników, należy wpisać ich numery i nazwy w poleceniu pisemnym. Załączniki należy dołączyć do oryginału i kopii polecenia. W przypadku wykonywania prac w innym czasie przez inny zespół pracowników lub jednocześnie przez wiele zespołów, którym niezbędnym przy realizacji innego polecenia jest ten sam w/w załącznik (np.: Karta przełączeń i zabezpieczeń), to wówczas do każdego druku polecenia należy dołączyć kserokopię załącznika, potwierdzoną przez poleceniodawcę „za zgodność z oryginałem", który przechowywany jest u poleceniodawcy.
16. Załącznikami mogą być:
    - Załącznik 5a Karta bieżącego składu brygady (KSB).
    - Załącznik 5b Karta przełączeń i zabezpieczeń (KPZ).
    - Załącznik 5c Karta kontroli strefy pracy (KSP).
    - Załącznik 5d Karta świadectwa analizy (KSA).
    - Załącznik 5e Lista kontrolna zagrożeń (LKZ).
    - Załącznik 5f Karta informacyjna strefy pracy (KIS).
    - Załącznik 5g Karta uzgodnień i zabezpieczeń prac ziemnych (KUZ).
    - Protokół zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych wzór w Załączniku nr 13.

    Dopuszcza się, jako załączniki kopie w/w dokumentów, parafowane przez dopuszczającego w przypadku wykorzystywania ich jako załączniki do różnych poleceń. Na kopiach winna być adnotacja o miejscu przechowywania oryginału.
17. Wzór druku pisemnego „Polecenia wykonania pracy" stanowi Załącznik nr 5,
18. Szczegółowe omówienie formularza pisemnego „ Polecenia wykonania pracy" przedstawiono w Załączniku nr 5 do niniejszej instrukcji.

7.2.2. Obieg poleceń pisemnych na pracę

1. Dopuszczający, nadzorujący lub kierujący zespołem otrzymuje dwa egzemplarze polecenia wraz z ewentualnymi załącznikami od poleceniodawcy oraz potwierdza własnoręcznym podpisem odbiór polecenia.
2. Po dopuszczeniu do pracy i podpisaniu polecenia przez dopuszczającego oraz kierującego zespołem lub nadzorującego, oryginał polecenia pozostaje u kierującego zespołem lub nadzorującego, a kopię zatrzymuje dopuszczający.
3. Kierujący zespołem lub nadzorujący przez cały czas trwania pracy posiada oryginał polecenia.
4. Po zakończeniu pracy i polecenia kierujący zespołem lub nadzorujący zwraca oryginał polecenia dopuszczającemu.
5. Dopuszczający przekazuje obydwa egzemplarze polecenia poleceniodawcy.
6. W przypadku trzech egzemplarzy polecenia pisemnego procedura przekazywania identyczna jak w obiegu z dwoma egzemplarzami polecenia pisemnego z uwzględnieniem wyznaczonego kierownika robót.

7.3. Przygotowanie miejsca pracy

1. Przygotowanie miejsca pracy i dopuszczenie zespołu do pracy dokonuje osoba pełniąca rolę dopuszczającego. Przygotowanie miejsca pracy polega na:
    a) uzyskaniu zezwolenia na przygotowanie miejsca pracy od koordynującego, jeżeli został on wyznaczony lub poleceniodawcy,
    b) uzyskaniu od koordynującego potwierdzenia o wykonaniu niezbędnych przełączeń,

c) uzyskaniu zezwolenia od koordynującego na dokonanie przełączeń i założenie odpowiednich urządzeń zabezpieczających (uziemiacze, blokady, zaślepki, tabliczki ostrzegawcze itp.),
d) wyłączeniu urządzeń z ruchu w zakresie określonym w poleceniu i uzgodnionym z koordynującym,
e) rozbrojeniu i zablokowaniu napędów łączników, zaworów, zasuw w sposób uniemożliwiający przypadkowe uruchomienie wyłączonych urządzeń lub doprowadzenie czynnika,
f) sprawdzeniu braku czynnika stwarzającego zagrożenie (napięcie, ciśnienie, temperatura, woda, gaz, inny występujący),
g) zastosowaniu wymaganych zabezpieczeń na wyłączonych urządzeniach,
h) założeniu ogrodzeń, osłon i oznaczeniu miejsca pracy stosownie do występujących potrzeb,
i) wywieszeniu tablic ostrzegawczych i informacyjnych, w tym również w miejscach zdalnego sterowania napędami wyłączonych urządzeń.

W technicznie uzasadnionych przypadkach (napięta sprężyna, sprężone powietrze itp.) dopuszcza się pozostawienie czynnika stwarzającego zagrożenie w urządzeniu. Fakt ten musi być odnotowany w poleceniu na pracę.

7.4. Dopuszczenie do pracy

1. Rozpoczęcie pracy jest dozwolone po uprzednim przygotowaniu miejsca pracy oraz dopuszczeniu do pracy polegającym na:
   a) sprawdzeniu przygotowania miejsca pracy przez dopuszczającego i kierującego zespołem pracowników lub nadzorującego,
   b) wskazaniu zespołowi pracowników miejsca pracy,
   c) pouczeniu zespołu pracowników o warunkach pracy oraz wskazaniu zagrożeń występujących w sąsiedztwie miejsca pracy,
   d) skutecznym udowodnieniu przez dopuszczającego, że w miejscu pracy zagrożenie nie występuje,
   e) potwierdzeniu dopuszczenia do pracy podpisem w poleceniu pisemnym,
   f) ustaleniu drogi ewakuacyjnej,
   g) zebraniu wszystkich członków zespołu na czas pouczenia o warunkach pracy przez dopuszczającego.

Jeżeli, z przyczyn technologicznych lub technicznych zagrożenie występuje, a poleceniodawca określił to w poleceniu na wykonanie pracy, dopuszczający jest zobowiązany poinformować kierującego zespołem pracowników lub nadzorującego o miejscu jego występowania.

7.5. Przerwy w pracy

1. W trakcie wykonywania pracy mogą wystąpić przerwy w pracy: planowane, jeżeli tak przewidział poleceniodawca lub nieplanowane. Planując przerwę w pracy, poleceniodawca winien określić rodzaj przerwy, tj. ***„z likwidacją miejsca pracy"*** lub ***„bez likwidacji miejsca pracy"***.
2. Pracownik ma obowiązek przerwać pracę, gdy zaistnieją warunki stwarzające zagrożenie. O przerwie w pracy powinien niezwłocznie zawiadomić kierującego zespołem lub nadzorującego.
3. Osoby dozoru mają obowiązek wstrzymać pracę zespołu, jeżeli stwierdzą, że nie są zachowane warunki bezpiecznej pracy lub nie są przestrzegane przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy.

4. Kierujący zespołem lub nadzorujący ma obowiązek wyłączenia z pracy podległego pracownika, o ile stwierdzi, że pracownik ten nie zapewnia bezpiecznego wykonania pracy (niedysponowany fizycznie lub psychicznie). O fakcie takim powinien zawiadomić poleceniodawcę.
5. W razie konieczności opuszczenia miejsca pracy przez kierującego zespołem pracowników lub nadzorującego, dalsze wykonywanie pracy musi być przerwane, zespół pracowników wyprowadzony z miejsca pracy, a miejsce pracy odpowiednio zabezpieczone przed dostępem osób postronnych.
6. Po przerwaniu pracy wykonywanej na polecenie pisemne jej wznowienie może nastąpić po ponownym dopuszczeniu do pracy. Nie wymaga się ponownego dopuszczenia do pracy po przerwie, jeżeli w czasie trwania przerwy zespół pracowników nie opuścił miejsca pracy lub miejsce pracy na czas opuszczenia go przez zespół pracowników zostało zabezpieczone przed dostępem osób postronnych. Kierujący zespołem pracowników lub nadzorujący przed wznowieniem pracy po przerwie niewymagającej ponownego dopuszczenia, jest obowiązany dokonać dokładnego sprawdzenia zabezpieczenia miejsca pracy.
7. Jeżeli podczas sprawdzania, o którym mowa w ust.6. zostanie stwierdzona zmiana tego zabezpieczenia, wznowienie pracy jest zabronione.
8. O decyzji wstrzymania pracy kierujący zespołem lub nadzorujący powinien niezwłocznie powiadomić dopuszczającego lub koordynującego oraz odnotować przerwę w poleceniu wykonania pracy.
9. O przerwie w pracy wymagającej ponownego dopuszczenia do pracy (przed wznowieniem pracy) kierujący zespołem pracowników lub nadzorujący obowiązany jest powiadomić dopuszczającego lub koordynującego oraz przekazać polecenie dopuszczającemu lub koordynującemu po uprzednim podpisaniu.
10. Jeżeli w czasie trwania przerwy w pracy przewidywana jest likwidacja miejsca pracy, kierujący zespołem pracowników lub nadzorujący obowiązany jest przed jego opuszczeniem przez zespół pracowników usunąć z niego materiały, narzędzia i sprzęt oraz powiadomić o tym dopuszczającego lub koordynującego.

7.6. Zakończenie pracy

1. Zakończenie pracy na polecenie pisemne następuje, jeżeli cały zakres prac przewidziany poleceniem został w pełni wykonany lub kontynuacja pracy wymaga zmiany warunków bezpiecznego jej wykonania.
2. Po zakończeniu pracy kierujący zespołem pracowników lub nadzorujący jest obowiązany:
   a) wraz z pozostałymi członkami zespołu zapewnić usunięcie materiałów, narzędzi oraz sprzętu,
   b) wyprowadzić zespół pracowników z miejsca pracy,
   c) powiadomić dopuszczającego lub koordynującego bądź kierownika robót o zakończeniu pracy,
   d) zamknąć polecenie wykonania pracy (podpisać polecenie).
3. Kierujący zespołem lub nadzorujący ma obowiązek dokonać wpisu do dokumentacji ciepłowni/sieci cieplnej o zakresie wykonanych prac i technicznej gotowości urządzenia do pracy, jeśli taka dokumentacja istnieje.
4. Po otrzymaniu informacji o zakończeniu pracy dopuszczający jest obowiązany:

a) dokonać oględzin urządzeń, na których była wykonywana praca oraz miejsca pracy,
b) zlikwidować miejsce pracy przez usunięcie technicznych środków zabezpieczających użytych do jego przygotowania, po uzyskaniu zezwolenia od koordynującego lub poleceniodawcy,
c) przygotować urządzenie do ruchu i powiadomić o tym koordynującego lub poleceniodawcę,
d) sprawdzić i potwierdzić w poleceniu pisemnym zakończenie pracy,
e) przywrócić normalną pracę urządzeń i/lub instalacji,
f) sprawdzić wpisy w dokumentacji cieplowni/sieci cieplnej o gotowości urządzenia do pracy.

5. W czynnościach związanych z likwidacją miejsca pracy mogą brać udział, pod nadzorem dopuszczającego – kierujący zespołem pracowników lub kwalifikowani członkowie tego zespołu.
6. Koordynujący bądź poleceniodawca zezwala na uruchomienie urządzenia, instalacji energetycznej, przy której była wykonywana praca po otrzymaniu informacji od dopuszczającego o gotowości urządzenia do ruchu. Jeżeli praca była wykonywana przez kilka zespołów pracowników, decyzję o uruchomieniu urządzenia, instalacji energetycznej koordynujący może podjąć po otrzymaniu informacji o gotowości urządzeń do ruchu od wszystkich dopuszczających lub kierownika robót, jeżeli taki został wyznaczony.

7.7. Zasady organizacji pracy wykonywanej przez obcych wykonawców

1. Za obcych wykonawców uznaje się zespoły pracowników nie należące do prowadzącego eksploatację.
2. Wszystkich obcych wykonawców obowiązuje pisemne zgłoszenie robót do prowadzącego eksploatację.
3. Wystawianie poleceń i dopuszczenie do pracy należy do obowiązków prowadzącego eksploatację.
4. **Zabrania się wykonywania jakichkolwiek czynności i robót przy urządzeniach i instalacjach energetycznych przez obcych wykonawców bez uzgodnienia z prowadzącym eksploatację!!!**
5. Pracownicy obcych wykonawców wykonujący prace na obiektach i terenie ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o. muszą przestrzegać zasad zawartych w niniejszej instrukcji.
6. Pracownicy obcych wykonawców wykonujący prace na obiektach i terenie ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o. muszą być zapoznani z ryzykiem jakie występuje podczas organizacji i wykonywania prac ujętych w poleceniu.
7. **Wystawianie poleceń wykonawcom obcym:**
   a) wykonywanie prac przez pracowników innych zakładów może odbywać się tylko na podstawie polecenia pisemnego, z wyjątkiem prac, dla których czynności związane z dopuszczeniem do pracy ustalono odrębnie na piśmie,
   b) wystawianie poleceń i dopuszczanie do pracy wykonywanej przez zespoły obce należy do obowiązków prowadzącego eksploatację.
   c) w okresie wykonywania prac rozruchowych obowiązek wystawiania poleceń i dopuszczenia do pracy spoczywa na wykonawcy rozruchu lub przyszłym użytkowniku, jeżeli została zawarta między nimi odpowiednia umowa,
   d) na czas wykonywania prac remontowych lub modernizacyjnych przy nieczynnych urządzeniach i instalacjach energetycznych obowiązek

wystawiania poleceń i dopuszczenia do pracy może być przekazany wykonawcy tych prac, o ile określono to w zawartej (pisemnej) umowie,

e) przypadku, gdy zawarto umowę z podmiotem zewnętrznym na stałą obsługę przekazanych mu urządzeń i instalacji energetycznych obowiązek określony w pkt. b) spoczywa na tym podmiocie,

f) poleceniodawca zobowiązany jest wyznaczyć nadzorującego dla pracowników niekwalifikowanych i pracowników zakładu nie prowadzącego działalności montażowych, naprawczych, konserwacyjnych i pomiarowych w zakresie urządzeń i instalacji energetycznych.

g) w poleceniu pisemnym należy imiennie wyszczególnić skład zespołu pracowników (może to być załącznik do polecenia, jeżeli dokument ten został podpisany przez osobę funkcyjną firmy obcej).

h) Poleceniodawca zobowiązany jest do przeprowadzenia instruktażu ogólnego w celu zapoznania z obowiązującymi przepisami bhp.

i) Dopuszczający zobowiązany jest do przeprowadzenia instruktażu szczegółowego (w miejscu pracy), mającego na celu zapoznanie ze strefą pracy i warunkami jej wykonania oraz zagrożeniami związanymi z wykonywanym zadaniem.

j) jeżeli podczas wykonywania pracy w miejscu pracy wymagana jest praca sprzętu ciężkiego lub innego specjalistycznego ujętego w poleceniu, a dopuszczającego nie ma w miejscu pracy, to instruktaż szczegółowy operatorów tego sprzętu przeprowadza nadzorujący lub kierujący zespołem.

8 ZASADY BEZPIECZNEGO WYKONANIA PRACY PRZY URZADZENIACH I INSTALACJACH ENERGETYCZNYCH

8.1. Przepisy ogólne

1. Obiekty z zainstalowanymi urządzeniami i instalacjami energetycznymi oraz urządzenia i instalacje energetyczne powinny być oznakowane zgodnie z odrębnymi przepisami.
2. Pomieszczenia lub teren ruchu energetycznego powinny być dostępne tylko dla osób upoważnionych.
3. Praca w obiektach energetycznych odbywa się z wykorzystaniem hełmów ochronnych oraz innych środków ochrony indywidualnej adekwatnych do zagrożeń.
4. Prace na urządzeniach, instalacjach i sieciach elektroenergetycznych lub w ich pobliżu powinny być wykonywane z wykorzystaniem hełmów ochronnych elektroizolacyjnych oraz innych niezbędnych środków ochrony.
5. Urządzenia i instalacje energetyczne stwarzające zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego należy zabezpieczyć przed dostępem osób nieupoważnionych.
6. Urządzenia i instalacje energetyczne powinny być eksploatowane tylko przez upoważnionych pracowników z zachowaniem postanowień określonych w instrukcjach eksploatacji.
7. Prace rozruchowe, próby techniczne urządzeń i instalacji energetycznych powinny być prowadzone zgodnie z wymaganiami Polskich Norm, odrębnych przepisów, instrukcji eksploatacji oraz uzgodnione z ich użytkownikiem.
8. Miejsce pracy powinno być właściwie przygotowane, oznaczone i zabezpieczone.

9. W każdym miejscu pracy, w którym wykonuje pracę zespół pracowników, powinien być wyznaczony kierujący tym zespołem.
10. Urządzenia, instalacje energetyczne lub ich części, przy których będą prowadzone prace konserwacyjne, remontowe lub modernizacyjne, powinny być wyłączone z ruchu, pozbawione czynników stwarzających zagrożenia i skutecznie zabezpieczone przed ich przypadkowym uruchomieniem oraz oznakowane.
11. Jeżeli ruch urządzeń znajdujących się w pobliżu miejsca wykonywania prac, o których mowa w ust.8. lub w pobliżu miejsca instalowania urządzeń i instalacji energetycznych zagraża bezpieczeństwu pracowników, to urządzenia te powinny być na czas wykonywania tych prac wyłączone z ruchu.
12. Wymagania, o których mowa w ust.8. nie dotyczą prac, dla których zastosowana technologia nie przewiduje wyłączeń urządzeń z ruchu.
13. **Zabronione jest:**
    a) eksploatowanie urządzeń i instalacji energetycznych bez przewidzianych dla tych urządzeń i instalacji środków ochrony oraz zabezpieczeń,
    b) dokonywanie zmian środków ochrony i zabezpieczeń przez osoby nieupoważnione,
    c) sytuowanie stanowisk pracy, składowisk, wyrobów i materiałów lub maszyn i urządzeń budowlanych bezpośrednio pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi lub wykonywanie prac z wykorzystaniem sprzętu w odległości mniejszej niż:
        - 3m – dla linii o napięciu znamionowym nie przekraczającym 1kV,
        - 5m – dla linii o napięciu znamionowym od 1kV do 15kV,
        - 10m – dla linii o napięciu znamionowym od 15kV do 30kV,
        - 15m – dla linii o napięciu znamionowym od 30kV do 110kV,
        - 30m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 110kV.
14. Prace wewnątrz urządzeń i instalacji energetycznych, a w szczególności w kotłach, kanałach, tunelach, zbiornikach, zasobnikach, studzienkach, rurociągach, komorach paleniskowych, powinny być wykonywane zgodnie z wymaganiami określonymi w Załączniku nr 10 niniejszej instrukcji .
15. Przy wykonywaniu prac spawalniczych wewnątrz urządzeń i instalacji energetycznych butle spawalnicze nie mogą się znajdować w ich wnętrzach.
16. Prace w kotłach oraz w komorach, kanałach i rurociągach sieci cieplnych nie powinny być wykonywane w temperaturze (wewnątrz) powyżej 40°C, z uwzględnieniem przepisu ust.15.
17. W przypadku usuwania awarii przy urządzeniach, o których mowa w ust.14, w temperaturze powyżej 40°C, należy zapewnić pracownikom: napoje chłodzące i środki obniżające temperaturę powietrza otaczającego bezpośrednio pracownika, środki ochrony indywidualnej, przerwy w pracy i miejsce odpoczynku na zewnątrz pomieszczenia, ustalane indywidualnie w zależności od warunków i specyfiki pracy.
18. Prace w warunkach szczególnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego, określone w ogólnych przepisach bezpieczeństwa i higieny pracy jako prace szczególnie niebezpieczne, powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby, z wyjątkiem prac eksploatacyjnych z zakresu prób i pomiarów, konserwacji i napraw urządzeń i instalacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym do 1kV wykonywanych przez osobę wyznaczoną na stałe do

tych prac w obecności pracownika asekurującego, przeszkolonego w udzielaniu pierwszej pomocy.

19. Rodzaje prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby w celu asekuracji, określa Załącznik nr 7 do niniejszej instrukcji.
20. Prace wykonywane przy urządzeniach i instalacjach energetycznych w warunkach szczególnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego zostały wymienione w wykazie prac szczególnie niebezpiecznych w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., który stanowi Załącznik nr 1 do niniejszej instrukcji.
21. Rodzaje prac wymagające szczególnej sprawności psychofizycznej, określa Załącznik nr 15 do niniejszej instrukcji.

8.2. Wykonywanie prac przy urządzeniach i instalacjach energetycznych

8.2.1. Ogólne wymagania dla wykonywania pracy przy urządzeniach i instalacjach stosowanych w procesie wytwarzania

1. Prace wewnątrz zasobników węgla, wentylatorów, cyklonów oraz innych urządzeń do nawęglania powinny być wykonywane po opróżnieniu ich z paliwa, oczyszczeniu z pyłu węglowego i skutecznym przewietrzeniu, wyłączeniu z ruchu przenośników oraz innych urządzeń podających i odbierających paliwo, trwałym odcięciu od współpracujących urządzeń, z których mogłyby przedostać się gazy, spaliny, gorące powietrze lub para wodna. Prace te powinny być wykonywane z asekuracją oraz zastosowaniem odpowiednich środków ochrony i zabezpieczeń.
2. Obiekty energetyczne, szczególnie te, w których odbywa się proces nawęglania powinny być wyposażone w skuteczną wentylację oraz utrzymywane w czystości, w sposób eliminujący ryzyko zagrożenia wybuchem pyłu węglowego.
3. Prace eksploatacyjne, przy których jest możliwe gromadzenie się lub występowanie pyłów, gazów, mgieł stwarzających zagrożenie pożarowe lub wybuchu należy prowadzić po usunięciu tego zagrożenia lub zastosować środki ochrony zgodnie z instrukcjami wykonywania tych prac. Prace te powinny być wykonywane na podstawie „Protokołu zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych", znajdującego się w Załączniku nr 13.
4. W pomieszczeniach kotłowni powinna być zainstalowana skutecznie działająca wentylacja nawiewno-wywiewna.
5. **Zabronione jest:**
   - wchodzenie i przechodzenie przez urządzenia przeładunkowe, a zwłaszcza:, przenośniki taśmowe, przenośniki zgrzebłowe, ładowarki w czasie ruchu lub chwilowego postoju tych urządzeń.
     UWAGA!!! Nie odnosi się to do stałych pomostów i innych wyznaczonych przejść nad i pod urządzeniami przeładunkowymi,
   - instalowanie urządzeń mechanicznej wentylacji wywiewnej w kotłowniach o naturalnym ciągu spalin kotłowych,
   - wykonywanie prac wewnątrz kotłów na dwóch poziomach równocześnie, przy usytuowaniu stanowisk pracy jednego nad drugim bez wymaganego zabezpieczenia,
   - jednoczesne wykonywanie prac wewnątrz kotłów i lejów zsypowych żużla i popiołu bez wymaganego zabezpieczenia.
6. Przed każdym wejściem do komory paleniskowej kotła lub przestrzeni zamkniętych urządzenia energetycznego, gdzie mogą występować pary cieczy lub gazy stwarzające zagrożenie dla zdrowia lub bezpieczeństwa

należy sprawdzić czy stężenie par lub gazów nie przekracza dopuszczalnych norm określonych w przepisach dotyczących NDN i NDS oraz ppoż.

7. Urządzenia do nawęglania powinny być utrzymane w odpowiednim stanie technicznym, nie powodującym zapylenia pomieszczeń oraz zagrożenia wybuchowego.
8. Urządzenia do mechanicznego transportu pyłu i zbiorniki pyłu powinny być szczelne, posiadać wskaźnik do pomiaru temperatury i klapy eksplozyjne. Szczelność i sprawność działania urządzeń, o których mowa powinna być sprawdzana okresowo, zgodnie z instrukcją eksploatacji.
9. Stanowiska robocze pracowników obsługi urządzeń do nawęglania powinny być wyposażone w sprawne urządzenia łączności i sygnalizacji w zakresie ustalonym w instrukcji eksploatacji.
10. Urządzenia do nawęglania powinny być wyposażone w wyłączniki awaryjne.
11. Prace wewnątrz kotłów, a w szczególności w komorach paleniskowych i ciągach konwekcyjnych, powinny być wykonywane po wygaszeniu, rozprężeniu, wychłodzeniu, skutecznym przewietrzeniu i zastosowaniu zabezpieczenia w miejscach połączenia kotła z instalacjami lub urządzeniami, które mogą być źródłem zagrożenia dla pracowników. Prace te powinny być wykonywane z asekuracją oraz zastosowaniem odpowiednich środków ochrony i zabezpieczeń.
12. Pracownicy przed przystąpieniem do pracy przy usuwaniu żużla i popiołu powinni być zabezpieczeni przed oparzeniem i szkodliwym działaniem pyłów oraz gazów.
13. Żużel i popiół należy gasić w specjalnie do tego celu przeznaczonych miejscach lub pomieszczeniach, przy użyciu urządzeń lub instalacji określonych w instrukcji eksploatacji.
14. Otwieranie włazów i innych otworów komory żużlowej lub leja żużlowego jest dozwolone tylko przez obsługę kotła w czasie ustabilizowanej pracy kotła i przy podwyższonym podciśnieniu w komorze paleniskowej.
15. Zasady składowania żużla i popiołu oraz eksploatacji urządzeń na składowiskach powinny być określone w sposób szczegółowy w instrukcjach eksploatacji.
16. Składowisko żużla i popiołu należy zabezpieczyć przed wtórnym pyleniem do otoczenia oraz oznaczyć odpowiednimi tablicami ostrzegawczymi.
17. Urządzenia i instalacje pracujące z czynnikiem o temperaturze wyższej niż 60°C powinny być wyposażone w izolację termiczną tak zaprojektowaną i utrzymaną, aby temperatura zewnętrzna na jej powierzchni w miejscach dostępnych nie przekraczała 60°C.
18. Szczególne wymagania oraz zasady wykonywania prac przy urządzeniach i instalacjach stosowanych w procesie wytwarzania zawarte są w instrukcjach eksploatacji oraz obsługi.

8.2.2. Ogólne wymagania dla wykonywania pracy przy urządzeniach i instalacjach sieci cieplnych

1. Komory i kanały przechodnie podziemnych sieci cieplnych powinny być wyposażone w niezbędną ilość włazów odpowiednio rozmieszczonych i zaopatrzonych w sprawne pod względem technicznym drabiny lub klamry.
2. Komory naziemne, węzły cieplne, przepompownie powinny być zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych.

3. Włazy do komór podziemnych powinny być zakryte pokrywami. Pokrywy włazowe do komór i kanałów po otwarciu powinny być wyposażone w zabezpieczenie uniemożliwiające samoczynne lub przypadkowe ich zamknięcie.
4. Wejścia do komór, kanałów i węzłów nie powinny być zastawione przedmiotami utrudniającymi swobodny dostęp do nich lub ograniczającymi swobodę ruchów w tych miejscach.
5. Prace eksploatacyjne przy sieciach cieplnych powinny być poprzedzone: zapoznaniem pracowników z aktualną dokumentacją sieci oraz uzgodnieniami z właścicielem lub użytkownikiem znajdujących się w pobliżu prowadzonych prac remontowych elementów uzbrojenia technicznego terenu - w przypadku sieci podziemnych.
6. Prace eksploatacyjne przy rurociągach i węzłach cieplnych należy wykonywać po:
   - odłączeniu odcinków, na których prowadzone są prace poprzez zamknięcie armatury odcinającej dopływ czynnika grzewczego; gdy zachodzi potrzeba, zamknięcia należy dokonać z obydwu stron oraz od strony odgałęzień,
   - założeniu odpowiedniej zaślepki lub wymontowaniu części rurociągu, jeżeli niewystarczającym zabezpieczeniem jest zamknięcie armatury odcinającej z powodu jej nieszczelności,
   - zabezpieczeniu armatury odcinającej przed nieprzewidywalną zmianą położenia (przypadkowym otwarciem),
   - sprawdzeniu szczelności armatury odcinającej dopływ czynnika grzewczego,
   - wygrodzeniu i oznakowaniu miejsc niebezpiecznych,
   - otwarciu w odcinku, na którym prowadzone są prace armatury spustowej, odpowietrzającej i rozruchowej.
7. Wymagania zawarte w ust.6. nie dotyczą prac, dla których zastosowana technologia nie przewiduje wyłączenia urządzeń lub instalacji z ruchu.
8. Jeśli wykonywanie prac remontowych wymaga obecności pracowników wewnątrz urządzeń i instalacji cieplnych, a w szczególności wewnątrz rurociągów, zbiorników, wymienników, zasobników, konieczne jest zabezpieczenie remontowanego odcinka rurociągu lub urządzenia zaślepkami dostosowanymi do ciśnienia roboczego występującego w czasie pracy sieci lub urządzeń, lub odcięcie dopływu czynnika przez dwa szczelne zawieradła z każdej strony, z której może zagrozić dopływ tego czynnika. Zabezpieczeniem, o którym mowa może być również zamknięcie dwóch zawieradeł z możliwością rozprężenia czynnika pomiędzy nimi lub zdemontowanie części rurociągu.
9. **Wejście do komór oraz kanałów sieci cieplnych powinno być poprzedzone kontrolą stężenia gazów i sprawdzeniem czy wewnątrz znajduje się odpowiednia ilość tlenu w powietrzu (co najmniej 18%).**
10. Podczas prac w komorach sieci cieplnych co najmniej jedna osoba powinna być na zewnątrz komory (asekurujący) dla zabezpieczenia osób pracujących wewnątrz.
11. Zabrania się w urządzeniach i instalacjach cieplnych:

a) sprawdzania obecności gazów za pomocą otwartego ognia,

b) wykonywania prac remontowych i konserwacyjnych rurociągów polegających na spawaniu, rozkręcaniu połączeń kołnierzowych, wymianie armatury, jeżeli

znajdują się one pod ciśnieniem czynnika lub napełnione są gorącą wodą o temperaturze powyżej 50°C,

c) rozkręcania złączy na rurociągach znajdujących się pod ciśnieniem czynnika,

d) odkopywania lub odkrywania preizolowanych rurociągów sieci cieplnych będących w stanie naprężeń wewnętrznych na odcinkach dłuższych niż dopuszczalne.

Zakazy wymienione w pkt. a) i b) nie dotyczą dokręcenia kompensatorów dławicowych i dławików armatury, gdy jest to dozwolone przez producenta urządzeń.

12. Szczególne wymagania oraz zasady wykonywania prac przy urządzeniach i instalacjach sieci cieplnych zawarte są w instrukcjach eksploatacji oraz obsługi.

8.2.3. Ogólne wymagania dla wykonywania pracy przy urządzeniach i instalacjach gazowych

1. Wykonujący prace przy urządzeniach i instalacjach gazowych, zainstalowanych w pomieszczeniach i strefach obiektów są obowiązani do przestrzegania wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosowania zabezpieczeń przewidzianych dla danego rodzaju gazu oraz urządzeń i instalacji gazowych.
2. Sposób eksploatacji urządzeń i instalacji gazowych, o których mowa w ust.1. określa instrukcja eksploatacji tych urządzeń i instalacji.
3. Urządzenia i instalacje gazowe powinny pod względem bezpieczeństwa odpowiadać warunkom technicznym określonym w Polskich Normach oraz w odrębnych przepisach, co znajduje odzwierciedlenie w protokołach z okresowych przeglądów.
4. Podczas prac przy urządzeniach i instalacjach gazowych należy przestrzegać wymagań dotyczących ochrony przed pożarem i wybuchem.
5. W pomieszczeniach, w których znajdują się instalacje gazowe powinna być zainstalowana skutecznie działająca wentylacja nawiewno-wywiewna.
6. W pomieszczeniach zamkniętych, w których znajduje się instalacja gazowa, należy kontrolować stężenie gazów zgodnie z odrębnymi przepisami.
7. Urządzenia do spalania paliw gazowych powinny zapewniać samoczynne odcięcie gazu w przypadku zgaśnięcia płomienia i spadku ciśnienia gazu.
8. Palnik gazowy powinien być wyposażony w urządzenie zabezpieczające przed cofnięciem się płomienia do instalacji lub oderwania się płomienia.
9. Przed każdym palnikiem w przewodzie gazowym powinno znajdować się ręczne urządzenie odcinające dopływ gazu, obsługiwane ręcznie lub działające samoczynnie, z możliwością sterowania ręcznego.
10. Jeżeli paleniska gazowe sterowane są ręcznie, to urządzenia zamykające dopływ gazu znajdujące się przed paleniskiem lub grupą palników powinny być tak usytuowane, aby pracownicy obsługujący mieli możliwość obserwacji płomienia zapalającego i płomienia głównego podczas wykonywania tych czynności.
11. Do przedmuchiwania instalacji gazowej powinna być stosowana para wodna lub gazy obojętne, nie tworzące mieszanek wybuchowych.
12. Pracodawca użytkujący paliwa gazowe jest obowiązany: zatrudniać odpowiednio przeszkolony personel służby eksploatacyjnej i remontowej, posiadać niezbędny sprzęt ratunkowy i ochronny wraz z instrukcją jego

używania, posiadać aparaturę kontrolno-pomiarową oraz urządzenia do sygnalizacji i wykrywania gazu.

13. Wymagania szczególne przy uruchamianiu i wyłączaniu z ruchu stacji redukcyjnej i kotła gazowego określone zostały w Załączniku nr 14 do niniejszej instrukcji.

8.2.4. Ogólne wymagania dla wykonywania pracy przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych

1. Prace eksploatacyjne przy urządzeniach elektroenergetycznych, w zależności od zastosowanych metod i środków ochronnych zapewniających bezpieczeństwo pracy, mogą być wykonywane:
   - pod napięciem,
   - w pobliżu napięcia,
   - przy wyłączonym napięciu.
2. **Prace wykonywane w pobliżu napięcia lub pod napięciem (PPN)** to prace eksploatacyjne przy nieosłoniętych urządzeniach i instalacjach elektrycznych lub ich częściach znajdujących się pod napięciem, wykonywane z zachowaniem minimalnych odległości podanych w Tabeli nr 2.

Tabela nr 2. Granice stref prac pod napięciem i w pobliżu napięcia

Napięcie znamionowe urządzenia lub instalacji elektrycznej	Minimalny odstęp w powietrzu, wyznaczający zewnętrzną granicę strefy	
	prac pod napięciem	prac w pobliżu napięcia
kV	mm	mm
≤1	bez dotyku	300
3	60	1120
6	90	1120
10	120	1150
15	160	1160
20	220	1220
30	320	1320

UWAGA!!! Powyższe wartości minimalnych odstępów nie mają zastosowania do prac wykonywanych przy urządzeniach energetycznych zasilania sieci trakcyjnej i kolejowej sieci trakcyjnej, w systemie zasilania o napięciu 3kV prądu stałego.

3. **Przed rozpoczęciem prac pod napięciem lub w pobliżu napięcia należy zapewnić opracowanie i udostępnienie osobom skierowanym do tych prac instrukcji określającej technologię, wymagane narzędzia oraz środki ochronne konieczne do zastosowania podczas prowadzenia tych prac.**
4. Wykonywanie prac przy urządzeniach elektroenergetycznych wymagających użycia sprzętu zmechanizowanego może odbywać się pod warunkiem, że prowadzący eksploatację określi warunki prowadzenia tych prac, mając na uwadze zachowanie odpowiedniego poziomu ich bezpieczeństwa.
5. **Prace w pobliżu napięcia lub pod napięciem mogą być prowadzone tylko na podstawie polecenia pisemnego oraz instrukcji**, o której mowa w ust.3.

i przy zastosowaniu odpowiednich środków ochronnych, sprzętu ochronnego i narzędzi zapewniających bezpieczeństwo prac.

6. Wykaz (przykładowy) sprzętu ochronnego i narzędzi, które mogą być stosowane zawiera Tabela nr 3.

Tabela nr 3. Wykaz stosowanego sprzętu ochronnego i narzędzi pracy

Grupa sprzętu	Lp.	Nazwa sprzętu ochronnego
Wskazujący obecność napięcia	1.	Wskaźnik napięcia do 1kV (optyczne, akustyczne, akustyczno-optyczne)
	2.	Wskaźnik napięcia powyżej 1kV (optyczne, akustyczne, akustyczno-optyczne)
	3.	Wskaźnik kontrolny obecności napięcia
Chroniący przed pojawieniem się napięcia	4.	Uziemiacze przenośne.
	5.	Uziemiacze przenośne – NN
	6.	Uziemiacze przenośne – SN z drążkami izolacyjnymi
	7.	Zwieracze przenośne
Izolujący	8.	Chwytaki manewrowe i kleszcze do bezpieczników
	9.	Drążki izolacyjne powyżej 1kV
	10.	Uchwyty izolacyjne z rękawem skórzanym do wymiany bezpieczników mocy do 1kV
	11.	Przegrody izolacyjne
	12.	Dywaniki i chodniki gumowe
	13.	Półbuty i kalosze elektroizolacyjne
	14.	Rękawice elektroizolacyjne
	15.	Rękawice skórzane
	16.	Hełm ochronny elektroizolacyjny z przeciwłukową ochroną twarzy
	17.	Hełm ochronny elektroizolacyjny
Dodatkowe zabezpieczenia techniczne	18.	Przenośne ogrodzenia
	19.	Barierki i liny
	20.	Siatki ochronne

	21.	Tablice ostrzegawcze
Do indywidualnych zabezpieczeń oraz asekuracji	22.	Szelki bezpieczeństwa z osprzętem
	23.	Sprzęt asekuracyjny przed upadkiem z wysokości
	24.	Środki ochrony górnych dróg oddechowych (przed pyłem, substancjami chemicznymi)
	25.	Okulary ochronne
	26.	Ochronniki słuchu
	27.	Odzież ochronna

7. Wszelkie prace eksploatacyjne przy urządzeniach elektroenergetycznych należy prowadzić z zachowaniem zasad zawartych w niniejszym podrozdziale oraz w rozdziale 6 i 7.
8. Badania i pomiary urządzeń i instalacji elektroenergetycznych (zakres, częstotliwość) należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami.
9. Wyznaczone osoby odpowiedzialne za eksploatację urządzeń i instalacji elektroenergetycznych prowadzą wykazy tych urządzeń i instalacji ze wskazaniem częstotliwości badania.

8.2.5. Wymagania dla wykonywania robót budowlanych, rozbiórkowych, remontowych i montażowych prowadzone bez wstrzymania ruchu zakładu pracy lub jego części

1. Roboty budowlane, rozbiórkowe, remontowe i montażowe prowadzone bez wstrzymania ruchu zakładu pracy lub jego części w miejscach przebywania pracowników zatrudnionych przy innych pracach lub działania maszyn i innych urządzeń technicznych powinny być organizowane w sposób nie narażający pracowników na niebezpieczeństwa i uciążliwości wynikające z prowadzonych robót, z jednoczesnym zastosowaniem szczególnych środków ostrożności.
2. Przed rozpoczęciem robót, o których mowa w ust.1. pracodawca, u którego mają być prowadzone roboty i osoba kierująca robotami powinni ustalić w podpisanym protokole szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy z podziałem obowiązków w tym zakresie.
3. O prowadzonych robotach oraz o niezbędnych środkach bezpieczeństwa jakie należy stosować w czasie trwania prac, pracodawca powinien poinformować pracowników przebywających lub mogących przebywać na terenie prowadzenia robót albo w jego sąsiedztwie.
4. Teren prowadzenia robót, o których mowa w ust.1. powinien być wydzielony i wyraźnie oznakowany. W miejscach niebezpiecznych należy umieścić znaki informujące o rodzaju zagrożenia oraz stosować inne środki zabezpieczające przed skutkami zagrożeń (siatki, bariery itp.).
5. Roboty budowlane dla których obowiązuje każdorazowo opracowanie instrukcji, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia zostały wymienione w Załączniku nr 8 do niniejszej instrukcji.

9. WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE OSÓB ZAJMUJĄCYCH SIĘ EKSPLOATACJĄ URZĄDZEŃ, INSTALACJI I SIECI ENERGETYCZNYCH ORAZ DODATKOWYCH KWALIFIKACJI WYMAGANYCH PRZY WYKONYWANIU NIEKTÓRYCH PRAC

1. Osoby zajmujące się eksploatacją i remontami urządzeń, instalacji i sieci energetycznych, elektroenergetycznych i gazowych, oprócz wymaganych szkoleń w dziedzinie BHP muszą posiadać dodatkowe kwalifikacje określone w odrębnych przepisach.
2. Oprócz wymaganych kwalifikacji energetycznych dla osób zajmujących się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci energetycznych, pracownicy przy wykonywaniu niżej wymienionych prac powinni legitymować się odpowiednimi dodatkowymi kwalifikacjami lub dopuszczeniami do:
   a) montażu i rozbiórki rusztowań budowlanych – prace te mogą wykonywać osoby posiadające specjalistyczne przeszkolenie i stosowne uprawnienia do tego rodzaju prac, wydane przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie,
   b) prac na wysokości - do tego typu prac mogą być wyznaczone tylko osoby, które pozytywnie przeszły badania lekarskie dopuszczające ich do pracy na wysokości (do 3m lub wyżej),
   c) obsługiwać: koparki i koparko-ładowarki, spycharki, urządzenia do cięcia asfaltu, ubijaki, wibratory, narzędzia udarowe ręczne, wózki samojezdne platformowe itp. mogą obsługiwać osoby posiadające specjalistyczne przeszkolenie i legitymujące się książeczką operatora maszyn roboczych uprawniających do obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych,
   d) prac spawalniczych – prace te mogą prowadzić pracownicy legitymujący się odpowiednimi do danego procesu spawania kwalifikacjami określonymi w książeczce spawacza.

12. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1. Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych w ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.

Załącznik nr 5. Druk „Polecenia wykonania pracy" wraz z instrukcją jego wypisywania.

Załącznik 5a. Karta bieżącego składu brygady (KSB).

Załącznik 5b. Karta przełączeń i zabezpieczeń (KPZ).

Załącznik 5c. Karta kontroli strefy pracy (KSP).

Załącznik 5d. Karta świadectwa analizy (KSA).

Załącznik 5e. Lista kontrolna zagrożeń (LKZ).

Załącznik 5f. Karta informacyjna strefy pracy (KIS).

Załącznik 5g. Karta uzgodnień i zabezpieczeń prac ziemnych (KUZ).

Załącznik nr 7. Wykaz prac w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., które należy wykonywać przez co najmniej dwie osoby w celu asekuracji.

Załącznik nr 8. Ramowy wykaz robót budowlanych występujących w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., przy których obowiązuje każdorazowo opracowanie instrukcji, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Załącznik nr 10. Wymagania szczególne przy wykonywaniu prac w zbiornikach i innych przestrzeniach zamkniętych.

Załącznik nr 11. Wymagania szczególne przy wykonywaniu prac na wysokości.

Załącznik nr 12. Ogólne wymagania przy użyciu materiałów niebezpiecznych.

Załącznik nr 13. Wymagania szczególne przy wykonywaniu prac pożarowo niebezpiecznych. **Protokół zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych (PZP).**

Załącznik nr 14. Wymagania szczególne przy uruchamianiu i wyłączaniu z ruchu stacji redukcyjnej i kotła gazowego.

Załącznik nr 15. Wykaz rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej.

13. PODSTAWY PRAWNE

13.1. Powszechne akty prawne:

1. *ustawa z dnia 26. 06. 1974 r. – Kodeks Pracy (j.t. Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)*
2. *Ustawa z dnia 10.04.1997 r. – Prawo Energetyczne (j.t. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059)*
3. *Ustawa z dnia 27.05.1994 r. – Prawo budowlane (j.t. Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623)*
4. *Ustawa z dnia 24.08.1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.)*
5. *Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz. 322)*
6. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 września 1997r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (j.t. Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz.1650 z późn. zm.)*
7. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 492)*
8. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych I Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz.719)*
9. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27 kwietnia 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach spawalniczych (Dz. U. Nr 40, poz.470)*

10. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U Nr 47, poz. 401).*
11. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki , Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji i magazynowaniu gazów, napełnianiu zbiorników gazami oraz używaniu i magazynowaniu karbidu (Dz. U. z 2004 Nr 7, poz. 599).*
12. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126)*
13. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych (Dz. U. Nr 79, poz. 849, z późn. zm.)*
14. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz. U. Nr 89, poz. 828 z późn. zm.)*
15. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860)*

13.2. Dokumenty związane:

1. Ramowy program szkoleń okresowych w dziedzinie BHP i ppoż.
2. Umowa o świadczeniu usług medycznych z dnia 12.10.2010 r.
3. Instrukcja udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Identyfikator: ECOT/BHP/PP/01.
4. Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego dla budynków: administracyjnego, Ciepłowni gazowej, Ciepłowni węglowej, opracowanie 2011 r.
5. Wykaz instrukcji eksploatacji oraz instrukcji stanowiskowych bhp.
6. Instrukcja zarządzania blokadami do poleceń na prace. Identyfikator: ECOT/BHP/LOTO.
7. Instrukcja postępowania podczas prac na wysokości – rusztowania, ruchome podesty robocze, drabiny. Identyfikator: ECOT/BHP/PnW.
8. Wykaz substancji i preparatów niebezpiecznych stosowanych w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o. Identyfikator: ECOT/BHP/Substancje niebezpieczne/01.
9. Zestawienie substancji i preparatów niebezpiecznych stosowanych w procesie pracy oraz technologii produkcji i dystrybucji energii cieplnej w ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o. Identyfikator: ECOT/BHP/Substancje niebezpieczne/02.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych w ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.

Załącznik nr 5. Druk „Polecenia wykonania pracy" wraz z instrukcją jego wypisywania.

Załącznik 5a. Karta bieżącego składu brygady (KSB).

Załącznik 5b. Karta przełączeń i zabezpieczeń (KPZ).

Załącznik 5c. Karta kontroli strefy pracy (KSP).

Załącznik 5d. Karta świadectwa analizy (KSA).

Załącznik 5e. Lista kontrolna zagrożeń (LKZ).

Załącznik 5f. Karta informacyjna strefy pracy (KIS).

Załącznik 5g. Karta uzgodnień i zabezpieczeń prac ziemnych (KUZ).

Załącznik nr 7. Wykaz prac w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., które należy wykonywać przez co najmniej dwie osoby w celu asekuracji.

Załącznik nr 8. Ramowy wykaz robót budowlanych występujących w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., przy których obowiązuje każdorazowo opracowanie instrukcji, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Załącznik nr 10. Wymagania szczególne przy wykonywaniu prac w zbiornikach i innych przestrzeniach zamkniętych.

Załącznik nr 11. Wymagania szczególne przy wykonywaniu prac na wysokości.

Załącznik nr 12. Ogólne wymagania przy użyciu materiałów niebezpiecznych.

Załącznik nr 13. Wymagania szczególne przy wykonywaniu prac pożarowo niebezpiecznych. **Protokół zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych (PZP).**

Załącznik nr 14. Wymagania szczególne przy uruchamianiu i wyłączaniu z ruchu stacji redukcyjnej i kotła gazowego.

Załącznik nr 15. Wykaz rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej.

WYKAZ PRAC SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNYCH WYSTEPUJĄCYCH W ECO TARNOBRZEG SP. Z O.O.

Prace szczególnie niebezpieczne przy urządzeniach i instalacjach energetycznych, to prace:

1. wewnątrz komór paleniskowych kotłów, kanałów spalin, zasobników, zbiorników, lejów zsypowych oraz w zasobnikach i przy instalacjach paliw gazowych,
2. wewnątrz zasobników węgla, żużla i popiołu oraz innych zasobników i pomieszczeń, w których mogą znajdować się gazy lub ciecze trujące, żrące, dusząca, palne lub wybuchowe,
3. konserwacyjne, modernizacyjne i remontowe przy urządzeniach elektroenergetycznych znajdujących się pod napięciem,
4. wykonywane w pobliżu nie osłoniętych urządzeń elektroenergetycznych lub ich części znajdujących się pod napięciem,
5. przy wyłączonych spod napięcia, lecz nie uziemionych urządzeniach elektroenergetycznych lub uziemionych w taki sposób, że żadne z uziemień – uziemiaczy nie jest widoczne z miejsca pracy,
6. związane z identyfikacją i przecinaniem kabli elektroenergetycznych,
7. przy wykonywaniu wykopów (teren uzbrojony), jeżeli wykopy przekraczają głębokość 50 cm,
8. przy remontach lub wymianie zaworów na rurociągach,
9. wymagające stosowania chemicznych środków służących do czyszczenia kotłów, rurociągów, zbiorników ciśnieniowych,
10. na rurociągach wody, sprężonego powietrza, instalacjach gaśniczych o nadciśnieniu roboczym równym lub większym od 50kPa, wymagających demontażu armatury lub odcinka rurociągu, albo naruszenia podpór lub zawiesi rurociągów,
11. w zamkniętych kanałach rurociągów sieci cieplnej i studniach,
12. w pomieszczeniach i strefach zagrożonych pożarem lub wybuchem,
13. prace na wysokości,
14. inne prace niż wyżej wymienione, uznane przez osoby dozoru za szczególnie niebezpieczne.

Wyżej wymienione prace należy wykonywać jedynie na polecenie pisemne, z określeniem niezbędnych środków w celu bezpiecznego ich wykonania.

Uwaga! **W przypadku stwierdzenia w miejscu pracy warunków szczególnego zagrożenia i niemożliwości wykonania pracy w sposób bezpieczny, osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo: dopuszczający, kierujący zespołem pracowników lub nadzorujący ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia pracodawcy o niemożliwości wykonania polecenia zgodnie z obowiązującymi przepisami. W takim przypadku należy wstrzymać realizację polecenia.**

pieczątka zakładu

Instrukcja Organizacji Bezpiecznej Pracy w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o.
Załącznik nr 5.
Formularz „Polecenia wykonania pracy"

.....
(imię i nazwisko poleceniodawcy)

POLECENIE WYKONANIA PRACY

Nr ..... z dnia ..... 20.....r.

1. Kierującemu zespołem pracowników – nadzorującemu* .....

wraz z zespołem w składzie: ..... polecam wykonać następujące prace:

.....
.....
.....w obiekcie przy urządzeniach:
.....
.....
.....

2. Planowany termin rozpoczęcia pracy	3. Planowany termin zakończenia pracy
.....20.....r. godz.	.....20.....r. godz. .....

4. Kierownik robót (stanowisko): .....
5. Koordynujący (imię i nazwisko lub stanowisko): .....
6. Dopuszczający (imię i nazwisko lub stanowisko: .....
7. Środki i warunki bezpiecznego wykonania pracy: .....
   .....
   .....
   .....
   .....
   .....
8. Numery i oznaczenia załączników: .....
   .....
9. Planowane przerwy w czasie pracy:
   .....
   .....

....
(data wystawienia polecenia) (podpis poleceniodawcy

10. Zmiany w poleceniu:
    .....
    .....
    .....

....
(data dokonania zmian w poleceniu) (podpis poleceniodawcy)

Uwaga:
* niepotrzebne skreślić.
Wypełnić czytelnie. Poprawki w tekście są niedozwolone.

11. Dopuszczenie do pracy – przerwy w pracy:

Nr kolejny miejsca pracy	Data (dzień, miesiąc)	Dopuszczenie do pracy					Przerwy w pracy wymagające powiadomienia dopuszczenia					
		Na przygotowanie miejsca pracy uzyskano zgodę		Do pracy dopuszczono miejsce pracy przyjęto			Prace przerwano, ludzi z miejsca pracy wyprowadzono				O przerwach w pracy z likwidacją miejsca pracy poinformowano	
		godz.	Imię i nazwisko koordynującego	godz.	Podpis dopuszczającego	podpis kierującego zespołem pracowników - nadzorującego*	Rodzaj przerwy z lub bez likwidacji	godz.	podpis kierującego zespołem pracowników -nadzorującego*	podpis dopuszczającego	godz.	Imię i nazwisko koordynującego
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

12. Prace zakończono, narzędzia i materiały usunięto, ludzi z miejsc(a) pracy wyprowadzono

w dniu .....o godz. ....

(podpis kierującego zespołem pracowników - nadzorującego*) (podpis dopuszczającego)

13. Nie zlikwidowano/ zlikwidowano* miejsce(a) pracy w dniu .....o godz. ....

(podpis dopuszczającego)

14. Urządzenia nieprzygotowano/przygotowano* do ruchu, koordynującego powiadomiono w dniu .....o godz. ....

(podpis dopuszczającego

** niepotrzebne skreślić*

KSB	**KARTA BIEŻĄCEGO SKŁADU BRYGADY (ORYGINAŁ)**
Imię i nazwisko nadzorującego (jeżeli został wyznaczony przez polecenlodawcę):	
Imię i nazwisko kierującego zespołem pracowników:	
Uprawnienia kwalifikacyjne kierującego zespołem pracowników (jeżeli posiada)	
Imię i nazwisko dopuszczającego wydającego formularz KSB:	
Nr polecenia:	
Nazwa firmy wykonującej pracę:	
Data:	

Lp.	Imię i nazwisko członka zespołu pracowników	Posiadane uprawnienia kwalifikacyjne

.....
Podpis Kierującego zespołem pracowników lub Nadzorującego

.....
Podpis Dopuszczającego wydającego KSB

KSB	KARTA BIEŻĄCEGO SKŁADU BRYGADY (KOPIA)
Imię i nazwisko nadzorującego (jeżeli został wyznaczony przez polecenlodawcę):	
Imię i nazwisko kierującego zespołem pracowników:	
Uprawnienia kwalifikacyjne kierującego zespołem pracowników (jeżeli posiada)	
Imię i nazwisko dopuszczającego wydającego formularz KSB:	
Nr polecenia:	
Nazwa firmy wykonującej pracę:	
Data:	

Lp.	Imię i nazwisko członka zespołu pracowników	Posiadane uprawnienia kwalifikacyjne

.....
Podpis Kierującego zespołem pracowników lub Nadzorującego

.....
Podpis dopuszczającego wydającego KSB

Instrukcja Organizacji Bezpiecznej Pracy w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o.
Załącznik 5b.

KPZ

Karta przełączeń i zabezpieczeń

do polecenia wykonania pracy nr..... z dnia.....

Zakład: **Węzeł/obiekt:** **Branża:**	**KKS:** **Urządzenie:**	**Praco do wykonania:**

Czynności do wykonania:

Lp.	Nazwa urządzenia	Kod KKS	Wykonać czynności	Przygotowanie miejsca pracy		Potwierdzenie wykonania (czytelny podpis)	Likwidacja miejsca pracy		Potwierdzenie wykonania (czytelny podpis)
				Przełączenie (np. zamknięto, otwarto, wyłączono, włączono)	Zastosowane zabezpieczenie		Przełączenie (np. otwarto, zamknięto, włączono, wyłączono)	Usunięcie zabezpieczenia	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
11.									
12.									

1. Akceptuję zlecone przełączenia i zabezpieczenia w miejscu pracy ....

(data - dd.mm.rr) czytelny podpis koordynującego

Przygotowanie miejsca pracy	Likwidacja miejsca pracy
2. Potwierdzam wykonanie/sprawdzenie* przełączeń i zastosowanie zabezpieczeń .... (data - dd.mm.rr) (g:min) (czytelny podpis dopuszczającego)	**3. Potwierdzam przywrócenie stanu urządzeń i usunięcie zabezpieczeń** .... (data - dd.mm.rr) (g:min) (czytelny podpis dopuszczającego)

*) niepotrzebne skreślić

KSP	KARTA KONTROLI STREFY PRACY NR	
Imię i nazwisko Kierującego zespołem pracowników lub Nadzorującego	**Nazwa firmy wykonującej pracę**	**Nr polecenia na pracę**

Lp.	Imię i nazwisko kontrolującego	Stanowisko kontrolującego	Data kontroli	Godzina kontroli	Uwagi dot. bhp w miejscu pracy	Podpis kontrolującego	Podpis Kierującego zespołem lub Nadzorującego
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							

Lp.	Imię i nazwisko kontrolującego	Stanowisko kontrolującego	Data kontroli	Godzina kontroli	Uwagi dot. bhp w miejscu pracy	Podpis kontrolującego	Podpis Kierującego zespołem
12.							
13.							
14.							
15.							
16.							
17.							

.....
Podpis Kierującego zespołem pracowników

.....
Podpis Dopuszczającego wydającego KSP lub Nadzorującego

1. Karta kontroli strefy pracy (KSP) stanowi załącznik do polecenia na pracę i sporządzana jest w jednym egzemplarzu.
2. KSP, wydnje dopuszczający wraz z poleceniem na pracę Kierującemu zespołem pracowników lub Nadzorującemu (jeżeli został wyznaczony przez Pracodawcę). Kierujący zespołem pracowników/ Nadzorujący wypełnia tabelę nagłówkową formularza, przechowuje go i okazuje na żądanie osoby kontrolującej.
3. W przypadku braku miejsca na kolejne wpisy, Kierujący zespołem pracowników/Nadzorujący ma obowiązek zwrócić się do dopuszczającego o wydanie kolejnego formularza KSP, a dopuszczający ma obowiązek wydać taki formularz na żądanie Kierującego zespołem pracowników/Nadzorującego.
4. Każdy formularz KSP musi mieć nadany nr porządkowy oraz być podpisany przez Kierującego zespołem pracowników/Nadzorującego oraz dopuszczającego.
5. Po zamknięciu lub przerwaniu polecenia na pracę, wszystkie formularze KSP, przekazywane są dopuszczającemu wraz z oryginałem polecenia na pracę.

KSA	**ŚWIADECTWO ANALIZY ZAWARTOŚCI GAZÓW** **DO POLECENIA NR: .....Z DNIA .....**								
Lp.	**Data pomiaru**	**Godzina pomiaru**	**Obiekt**	**Miejsce**	**Zawartość tlenu (%)**	**Toksyczność**	**Eksplozywność**	**Uwagi**	**Imię i nazwisko osoby wykonującej analizę**
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									

UWAGA: ***Ważność pomiaru 24 godziny od chwili jego wykonania pod warunkiem, że w trakcie prowadzonych prac nie zachodzą zmiany składu powietrza.***

LKZ	**LISTA KONTROLNA ZAGROŻEŃ***
Nr polecenia wykonania pracy:	Lokalizacja i nazwa instalacji/urządzenia:

**Zanim rozpoczniesz pracę zaznacz „X" w odpowiednim polu. ** **	**TAK**	**NIE**
Czy jesteś przy właściwej instalacji / urządzeniu ?		
Czy posiadasz niezbędną dokumentację i narzędzia z potwierdzoną sprawnością techniczną konieczne do wykonania prac (narzędzia elektryczne, kable zasilające, spawarki, narzędzia mechaniczne itp.).		
Czy posiadasz środki ochrony indywidualnej odpowiednie do wykonywanej pracy?		
Czy używane rusztowania, drabiny i urządzenia dźwigowe zostały sprawdzone?		
Jeżeli chociaż raz zaznaczyłeś „NIE", to nie możesz rozpocząć pracy – USUŃ NIEPRAWIDŁOWOŚĆ		

Czy w trakcie pracy wystąpi lub może wystąpić skażenie środowiska:	**TAK**	**NIE**
• Rozlanie oleju lub innej substancji niebezpiecznej.		
• Inne (określ jakie).....		
• Wytworzenie odpadów niebezpiecznych (olej odpadowy, czyściwo zaolejone, lampy sodowe i rtęciowe .....) / innych.		
Jeśli zaznaczyłeś „TAK", to zminimalizuj możliwość skażenia środowiska		

IDENTYFIKACJA ZAGROŻEŃ I SPRAWDZENIE ZASTOSOWANYCH ŚRODKÓW ZAPOBIEGAWCZYCH***
Przed rozpoczęciem pracy zaznacz „X" każde zagrożenie mogące wystąpić, na które musisz zwrócić szczególną uwagę.

1. Poślizgnięcie, potknięcie i upadek.		13. Narażenie na hałas.	
2. Upadek z wysokości.		14. Zapylenie.	
3. Porażenie prądem elektrycznym.		15. Potrącenie przez pojazdy mechaniczne.	
4. Wysoka temperatura – poparzenie.		16. Niedostateczne oświetlenie.	
5. Wysokie ciśnienie – poparzenie, urazy mechaniczne.		17. Narażenie na wibracje.	
6. Elementy luźne spadające z wysokości.		18. Uszkodzenie innej instalacji w pobliżu.	
7. Kontakt z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi.		19. Narażenie na promieniowanie jonizujące (źródła promieniotwórcze).	
8. Występowanie atmosfery wybuchowej.		20. Kontakt z substancjami niebezpiecznymi.	
9. Zagrożenia ze strony elementów wirujących.		21. Wykonywanie prac przy zastosowaniu elektronarzędzi.	
10. Wykonywanie prac w przestrzeni zamkniętej (komory paleniskowe, zbiorniki, studzienki, kanały, itp.).		22. Zagrożenie dla ciebie wynikające z prac prowadzonych w pobliżu.	
11. Zatrucie tlenkiem węgla, siarkowodorem lub innymi gazami, spalinami.		23. Praca w wysokiej temperaturze otoczenia.	
12. Uderzenie o stałe elementy konstrukcyjne.		24. Praca w złych warunkach atmosferycznych.	
Inne zagrożenia (proszę wyspecyfikować)***			

Potwierdzam, że zidentyfikowano zagrożenia i zastosowano wymagane środki ochrony.
UWAGA: Kierujący zespołem zobowiązany jest poinformować członków zespołu o zidentyfikowanych zagrożeniach w miejscu pracy.

.....
(data – dd.mm.rrrr) (czytelny podpis kierującego zespołem pracowników/ nadzorującego)

UWAGA: Jeżeli po przerwie w pracy wystąpiły nowe zagrożenia dopuszczający ma obowiązek powiadomić o tym kierującego zespołem pracowników/nadzorującego oraz odnotować fakt takiego powiadomienia.

* wystawia poleceniodawca i udziela instruktażu kierującemu zespołem pracowników/nadzorującemu,

** wypełnia kierujący zespołem pracowników/nadzorujący

*** poleceniodawca/inspektor nadzoru sprawdza i zaznacza w obecności kierującego zespołem pracowników/nadzorującego

KIM	KARTA INFORMACYJNA STREFY PRACY
Specyficzne zagrożenia:	

Realizacja polecenia nr:		**Miejsce pracy**	
Zakres prac			
Termin realizacji (od – do)			
Wykonawca (nazwa firmy)			
Kierujący zespołem pracowników/Nadzorujący			
Dopuszczający			
Kierownik robót			
Poleceniodawca			

ALARMOWANIE

KUZ **Karta uzgodnień i zabezpieczenia prac ziemnych**[*)]
do polecenia wykonania pracy nr ..... z dnia .....

1. **MIEJSCE PRACY** (nazwa rejonu, obiektu, nr działki, rodzaj infrastruktury ...):
.....
.....

2. **Planowany czas pracy:** od ..... (dd.mm.rrrr.) godz. ..... (g min) do ..... (dd.mm.rrrr.) godz. ..... (g min)

3. **OPIS I SPOSÓB WYKONANIA PRACY:**
.....
.....

4. **SPOSÓB ZABEZPIECZENIA INFRASTRUKTURY PRZED USZKODZENIEM** [**)]:

4.1. Infrastruktura elektryczna / teletechniczna [***)]:
.....
.....

Właściciel infrastruktury	..... (kom. org.)	..... (data - dd.mm.rrrr)	..... (imię i nazwisko)	..... (czytelny podpis)
Potwierdzam realizację zabezpieczeń	..... (kom. org.)	..... (data - dd.mm.rrrr)	..... (stanowisko / imię i nazwisko)	..... (czytelny podpis)

4.2. Infrastruktura wodna / ściekowa / centralnego ogrzewania [***)]:
.....
.....

Właściciel infrastruktury	..... (kom. org.)	..... (data - dd.mm.rrrr)	..... (imię i nazwisko)	..... (czytelny podpis)
Potwierdzam realizację zabezpieczeń	..... (kom. org.)	..... (data - dd.mm.rrrr)	..... (stanowisko / imię i nazwisko)	..... (czytelny podpis)

4.3. Inna infrastruktura (podać jaka):
.....
.....

Właściciel infrastruktury	..... (kom. org.)	..... (data - dd.mm.rrrr)	..... (imię i nazwisko)	..... (czytelny podpis)
Potwierdzam realizację zabezpieczeń	..... (kom. org.)	..... (data - dd.mm.rrrr)	..... (stanowisko / imię i nazwisko)	..... (czytelny podpis)

5. **Wyrażam zgodę na przeprowadzenie prac pod warunkiem przywrócenia terenu do stanu pierwotnego**
..... (data - dd.mm.rrrr) ..... (podpis gospodarza terenu / właściciela terenu)

6. Pracę zakończono w dniu: ....., o godz. ..... (g.min) ..... (czytelny podpis kierującego zespołem pracowników)

7. Sprawdzono miejsce pracy oraz jego otoczenie. Wobec braku nieprawidłowości prace odebrano.

..... (czytelny podpis poleceniodawcy) ..... (czytelny podpis gospodarza terenu / właściciela terenu)

[*)] wystawia i uzgadnia poleceniodawca
[**)] dla prac skomplikowanych dołączyć szczegółową notatkę
[***)] niepotrzebne skreślić

Wykaz prac w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., które należy wykonywać przez co najmniej dwie osoby, w celu asekuracji

1. Prace wykonywane wewnątrz zbiorników, kotłów i urządzeń technologicznych, w tym prace w zbiornikach otwartych, które nie pozwalają na bezpośredni kontakt wizualny, co najmniej z jednym pracownikiem.
2. Prace w pomieszczeniach, w których występują gazy lub pary trujące, żrące albo duszące, przy których wykonywaniu wymagane jest stosowanie środków ochrony indywidualnej.
3. Prace na czynnych instalacjach gazowych.
4. Prace przy usuwaniu skażeń chemicznych.
5. Prace spawalnicze, cięcie gazowe i elektryczne oraz inne prace wymagające posługiwania się otwartym źródłem ognia w pomieszczeniach zamkniętych albo w pomieszczeniach zagrożonych pożarem lub wybuchem.
6. Prace przy urządzeniach elektroenergetycznych znajdujących się całkowicie lub częściowo pod napięciem, z wyjątkiem prac polegających na wymianie w obwodach o napięciu do 1kV, bezpieczników i żarówek (świetlówek), jeśli obudowy tych urządzeń są sprawne.
7. Prace wykonywane w pobliżu nieosłoniętych urządzeń elektroenergetycznych lub ich części, znajdujących się pod napięciem.
8. Prace przy wykonywaniu prób i pomiarów przy urządzeniach elektroenergetycznych, z wyłączeniem prac stale wykonywanych przez wyznaczonych pracowników w ustalonych miejscach pracy.
9. Prace w kanałach kablowych, rozdzielniach elektrycznych i szafach zasilających urządzeń energetycznych.
10. Prace wykonywane na wysokości powyżej 2m w przypadkach, w których wymagane jest zastosowanie środków ochrony indywidualnej przed upadkiem z wysokości.
11. Prace w wykopach i wyrobiskach o głębokości większej od 2m.
12. Prace inne niż wyżej wymienione, jeżeli osoba organizująca je uzna, że wymagają asekuracji ze strony drugiego pracownika.

Ramowy wykaz robót budowlanych występujących w ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o., przy których obowiązuje każdorazowo opracowanie instrukcji i/lub planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

1. Roboty budowlane, których charakter, organizacja lub miejsce prowadzenia stwarza szczególnie wysokie ryzyko powstania zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi,

a w szczególności przysypania ziemią lub upadku z wysokości:

a) wykonywanie wykopów o ścianach pionowych bez rozparcia o głębokości większej niż 1,5m oraz wykopów o bezpiecznym nachyleniu ścian o głębokości większej niż 3,0m,
b) roboty, przy których wykonywaniu występuje ryzyko upadku z wysokości ponad 5m,
c) rozbiórki obiektów budowlanych o wysokości powyżej 8m,
d) roboty wykonywane na terenie czynnych zakładów przemysłowych,
e) montaż, demontaż i konserwacja rusztowań przy budynkach wysokich ponad 25m do 55m i wysokościowych powyżej 55m,
f) roboty wykonywane przy użyciu dźwigów lub śmigłowców,
g) roboty wykonywane pod lub w pobliżu przewodów linii elektroenergetycznych, w odległości liczonej pozlomo od skrajnych przewodów, mniejszej niż:
   - 3,0m – dla linii o napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1kV,
   - 5,0m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 1kV, lecz nieprzekraczającym 15kV,
   - 10 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15kV, lecz nieprzekraczającym 30kV.

2. Robót budowlanych przy prowadzeniu, których występują działania substancji chemicznych lub czynników biologicznych zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu ludzi:

- roboty polegające na usuwaniu i naprawie wyrobów budowlanych zawierających azbest.

3. Robót budowlanych stwarzających zagrożenie promieniowaniem jonizującym:

- roboty remontowe i rozbiórkowe obiektów, w których były realizowane procesy technologiczne z użyciem izotopów.

4. Robót budowlanych prowadzonych w pobliżu linii wysokiego napięcia lub czynnych linii komunikacyjnych:

- wszystkie roboty budowlane, wykonywane na obszarze kolejowym w warunkach prowadzenia ruchu kolejowego.

5. Roboty budowlane prowadzone w studniach, pod ziemią i w tunelach:

- roboty prowadzone w zbiornikach, kanałach, wnętrzach urządzeń technicznych
  i w innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych,
- roboty związane z wykonywaniem przejść rurociągów pod przeszkodami metodą: tunelową, przecisku lub podobnymi.

6. Roboty budowlane prowadzone przy montażu i demontażu ciężkich elementów prefabrykowanych – których masa przekracza 1 tonę.

WYMAGANIA SZCZEGÓLNE PRZY WYKONYWANIU PRAC W ZBIORNIKACH I INNYCH PRZESTRZENIACH ZAMKNIĘTYCH

I. Opis postępowania

1. Wymagania ogólne

a) Prace w zbiornikach należy prowadzić na podstawie sporządzonego polecenia pisemnego.
b) Praca powinna być wykonywana w zespole co najmniej dwuosobowym, pod nadzorem.
c) Niedozwolone jest wykonywanie prac przez ludzi, nawet przy zastosowaniu asekuracji i środków ochrony dróg oddechowych, w kanałach o wysokości lub średnicy mniejszej niż 1,0m. Prace w takich miejscach mogą być wykonane tylko z zewnątrz, przy użyciu sprzętu specjalistycznego.

2. Przygotowanie miejsca pracy

Przed przystąpieniem do prac należy wykonać:
a) odłączenie zbiornika poprzez zamknięcie armatury odcinającej,
b) założenie odpowiednich zaślepek dopasowanymi do ciśnienia roboczego występującego w czasie pracy urządzeń lub wymontowanie części rurociągu lub odcięcie dopływu czynnika przez dwa szczelne zawieradła z każdej strony, z której może zagrozić dopływ tego czynnika,
c) zabezpieczenie armatury odcinającej przed nieprzewidzianą zmianą położenia,
d) otwarcie armatury spustowej zbiornika, odpowietrzającej i rozruchowej,
e) wyłączenie z ruchu lub unieruchomienie miejsca zsypu np.: węgla, z zastosowaniem również odpowiednich tablic informacyjno-ostrzegawczych,
f) wyposażenie osoby asekurującej w środki ochrony indywidualnej takie samo jak wchodzącego do wnętrza zbiornika.

3. Rozpoczęcie i wykonanie prac

a) Otwarcie włazów zbiornika należy wykonać ze szczególną ostrożnością z uwagi na możliwość występowania gazów. W tym czasie i w trakcie pozostałych czynności w strefie wykonywania pracy nie wolno palić papierosów i używać otwartego ognia bez sprawdzenia obecności i stężenia substancji palnych bądź wybuchowych. W pobliżu miejsca pracy należy ustawić podręczny sprzęt przeciwpożarowy (gaśnice, koce gaśnicze itp.).
b) Włazy do zbiorników należy zabezpieczyć przed samoczynnym lub przypadkowym zamknięciem.
c) W otwartym zbiorniku należy wykonać pomiar zawartości tlenu w powietrzu i ewentualnych innych substancji, mogących zagrozić zdrowiu pracowników.

Uwaga:
Wykonywanie prac w środowisku zawierającym poniżej 18% tlenu jest niedopuszczalne bez zastosowania aparatów ochrony dróg oddechowych. Dla innych substancji należy kierować się normatywnymi wartościami NDS.

d) Na podstawie pomiarów kierujący zespołem/pracami podejmuje decyzję o zastosowaniu mechanicznego nadmuchu powietrza lub wykonywaniu prac w środkach ochrony dróg oddechowych.
e) W czasie przebywania pracowników wewnątrz zbiornika wszystkie włazy powinny być otwarte, a jeśli nie jest to wystarczające do utrzymania wymaganych parametrów powietrza w zbiorniku należy w tym czasie stosować stały nadmuch powietrza.
f) Przed rozpoczęciem prac w obiektach, w których znajdują się instalacje elektryczne, grzewcze, parowe i wodne oraz wodociągowe, kanalizacyjne itd. należy je wyłączyć, a jeśli nie ma takiej możliwości zabezpieczyć tak aby nie stwarzały zagrożenia dla pracowników.
g) Prowadzenie prac w kanałach burzowych jest uwarunkowane stanem pogody i należy przerwać pracę w chwili nadejścia opadów deszczu.
h) Do komór, kotłów oraz innych urządzeń i instalacji grzewczych można wpuścić pracowników po upewnieniu się, że temperatura urządzeń, ścian i powietrza odpowiada temperaturze otoczenia zewnętrznego.
i) Prace w kotłach oraz komorach, kanałach sieci cieplnych nie powinny być wykonywane w temperaturze powyżej 40^{0}C. W przypadku usuwania awarii w temperaturze powyżej 40^{0}C, należy zapewnić;
   - napoje chłodzące i środki obniżające temperaturę powietrza otaczającego bezpośrednio pracownika,
   - środki ochrony indywidualnej np.: aparat tłoczonego powietrza, odzież izolującą itd.,
   - przerwy w pracy i miejsce odpoczynku na zewnątrz pomieszczenia (ustalenie indywidualnie w zależności od warunków i specyfikacji pracy).
j) W obiektach zawierających płyny, szlam lub materiały sypkie, niemożliwe do usunięcia na czas robót, należy wykonać pomost roboczy nad powierzchnią substancji.
k) Osoba asekurująca osoby pracujące bez aparatów oddechowych, znajdująca się poza przestrzenią roboczą, winna utrzymywać stały kontakt głosowy z pracownikami w celu określenia po poziomie głosu i artykulacji słów czy nie zachodzi konieczność interwencji.
l) Oświetlenie miejsca pracy może być wykonane poprzez wprowadzanie lampy z przewodem, zasilanej z zewnątrz prądem o napięciu bezpiecznym lub lamp akumulatorowych 12V. Oprawy lamp winny być, w miarę potrzeby, gazoszczelne lub pyłoszczelne.
m) Posługiwanie się elektronarzędziami w studzienkach, zbiornikach może być dopuszczone jeśli posiadają napęd akumulatorowy lub są zasilane poprzez transformator bezpieczeństwa.
n) Prace spawalnicze w zbiornikach mogą być wykonywane zachowaniem zasad określonych w instrukcji prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych, a ponadto pod warunkiem zachowania dodatkowych szczególnych środków bezpieczeństwa takich jak;
   - do wnętrza nie można wprowadzić spawarki elektrycznej lub butli z gazami technicznymi. Winny być one usytuowane na zewnątrz i obsługiwane przez drugiego, uprawnionego spawacza,
   - przewody należy prowadzić tak, aby nie uległy przetarciu, przygnieceniu lub przepaleniu,
   - spawacz winien pracować na podeście dielektrycznym, jeśli podłoże jest metalowe lub mokre,
   - spawanie może się odbywać przy zachowaniu stałej i skutecznej wentylacji i z zastosowaniem środków ochrony dróg oddechowych.

o) Prace konserwacyjne, malarskie w zbiornikach muszą być wykonywane w aparatach ochrony dróg oddechowych i przy zachowaniu skutecznej wentylacji w celu niedopuszczenia do stworzenia zagrożenia wybuchem parami farb lub pylami.
p) Podczas usuwania nawisów, pyłów, rdzy można stosować urządzenie natryskowe w celu zmniejszenia zapylenia.

4. Zakończenie prac lub przerwanie

Przerwanie prac w zbiornikach na dłuższy okres może nastąpić pod warunkiem zabezpieczenia miejsca pracy, usunięcia zagrożeń komunikacyjnych poprzez oznakowanie i oświetlenie np. włazów do studzienek.

5. Wykaz sprzętu, narzędzi i środków stosowanych w wykonaniu prac

a) Sprzęt, narzędzia i materiały pomocnicze:
- sprzęt zmechanizowany np. narzędzia hydrauliczne, agregaty prądotwórcze itp.),
- sprzęt oświetleniowy - przewody, lampy gazo i pyloszczelne,
- pompy szlamowe,
- narzędzia ręczne do demontażu i montażu, czyszczenia itp.,
- rusztowania, drabiny.

b) Środki ochrony, sprzęt bhp i ppoż.:
- ubrania ochronne np.: pyłoszczelne, rękawice, kamizelki ostrzegawcze,
- szelki bezpieczeństwa, linki asekuracyjne i linki bezpieczeństwa z amortyzatorami, zblocza samohamowne,
- sprzęt wentylacyjny, np. dmuchawy, wentylatory,
- środki ochrony indywidualnej dróg oddechowych np.: aparaty zdalnego tłoczenia powietrza, półmaski przeciwpyłowe, maski przeciwgazowe itd.,
- środki ochronny indywidualnej narządu słuchu np.: wkładki douszne lub nauszniki ochronne,
- środki ochronny indywidualnej wzroku np.: okulary przeciwodpryskowe,
- środki ochronny indywidualnej głowy np.: hełmy ochronne,
- urządzenia detekcyjne i pomiarowe stężeń gazów i par,
- apteczka pierwszej pomocy,
- podręczny sprzęt przeciwpożarowy,
- środki łączności i sprzęt komunikacji głosowej,
- indywidualny sprzęt oświetleniowy np.: lampy akumulatorowe,
- oświetlenie ostrzegawcze np.: przeszkodowe,
- bariery ogrodzeniowe, taśmy, znaki ostrzegawcze i informacyjne.

c) Szczegółowy wykaz sprzętu, narzędzi, materiałów pomocniczych oraz środków ochrony indywidualnej, sprzętu bhp i ppoż. sporządza poleceniodawca po zapoznaniu się z rodzajem i zakresem prac.

WYMAGANIA SZCZEGÓLNE PRZY WYKONYWANIU PRAC NA WYSOKOŚCI

I. Opis postępowania

1. Wymagania ogólne

a) Prace niebezpieczne na wysokości należy prowadzić w sposób technicznie poprawny w zespole co najmniej dwuosobowym pod nadzorem wyznaczonej osoby.

b) Pracownicy wyznaczeni do prac na wysokości powyżej 1m winni posiadać aktualne zaświadczenie lekarskie dopuszczające do prac na wysokości.

c) Pracownicy budujący i rozbierający rusztowania winni się legitymować odpowiednimi zaświadczeniami w zakresie montażu i demontażu rusztowań.

d) Użytkowanie rusztowania jest dopuszczalne po dokonaniu jego odbioru przez uprawnione osoby.

e) Drabiny przenośne użyte do prac powinny spełniać wymagania Polskich Norm i być w stanie nieuszkodzonym bez śladów pęknięć na szczeblach oraz podłużnicach.

f) Prace na drabinie przystawnej wymaga uczestnictwa dwóch pracowników
z których jeden jest osobą asekurującą i zabezpieczającą przed przemieszczaniem się drabiny.

g) Drabina przystawna powinna być ustawiona pod kątem od 65° do 75° w stosunku do podłoża i wsparta na belce stabilizującej i zabezpieczającej przed przesuwaniem.

h) Wysokość drabiny powinna być tak dobrana by wystawała minimum 0,75m nad poziomem, na który stanowi komunikację pionową.

i) Drabiny rozstawne podlegają tym samym wymogom co drabiny przystawne lecz ich segmenty muszą być spięte łańcuchem lub taśmą ograniczającą ich rozstaw.

j) Drabiny wykorzystywane są głównie przy pracach malarskich, konserwacji
i montażu urządzeń do wysokości 2m, dopuszczalne jest wykonywanie prac z drabin na wysokości powyżej 2m do 4m (w przypadkach gdy niemożliwe jest ustawienie rusztowań), w tym przypadku pracownicy winni stosować ochrony indywidualne przed upadkiem z wysokości (szelki bezpieczeństwa).

k) Budowa rusztowań i ustawianie drabin w pobliżu czynnych linii energetycznych jest dozwolona pod warunkiem, że odległość mierzona w poziomie, skrajnych przewodów od konstrukcji wynosi co najmniej:
- 3 m od linii o napięciu znamionowym do 1kV,
- 5 m od linii o napięciu znamionowym do 15kV,
- 10 m od linii o napięciu znamionowym do 30kV,
- 15 m od linii o napięciu znamionowym do 110kV,
- 30 m od linii o napięciu znamionowym powyżej 110kV.

2. Przygotowanie miejsca pracy

a) Prace na wysokości mogą być wykonywane z konstrukcji (rusztowań) typowych i nietypowych doraźnie konstruowanych do konkretnych potrzeb.

b) Rusztowania typowe winny posiadać fabryczną instrukcję montażu i ocenę zgodności. Konstrukcje nietypowe należy montować zgodnie z opracowanym projektem.

c) Przed przestąpieniem do montażu rusztowania należy wyznaczyć miejsce i określić strefę bezpieczeństwa przyjmując, że stanowi ona 10% wysokości rusztowania lecz nie może być mniejsza niż 6m. Jej granice należy ogrodzić i oznakować tablicami z informacją o pracach na wysokości i zakazie wstępu.

d) Jeżeli prace mają się odbywać bez wstrzymania komunikacji pieszej to nad przejściem należy wykonać daszek zabezpieczający o dostatecznej wytrzymałości na przebicie spadającymi przedmiotami. Daszek należy umieścić na wysokości 2,4m z pochyleniem w stronę ściany (zagrożenia), a jego szerokość winna być większa o 1m od szerokości przejścia.

e) Wyznaczony teren należy oczyścić z niepotrzebnych przedmiotów, konstrukcji oraz gruzu, a miejsce postawienia rusztowania, drabiny należy wyrównać i utwardzić zapewniając stabilność konstrukcji i drabiny.

f) Elementy i materiały użyte do ustawienia rusztowania winny być nieuszkodzone, bez korozji, pęknięć i innych mechanicznych odkształceń. Grubość drewna winna odpowiadać założeniom konstrukcyjnym rusztowania wynikającym z obliczeń i zakładanych obciążeń.

g) Rusztowanie stawiane przy konstrukcjach, budynkach winno być z nimi zespalane kotwiącymi uchwytami konstrukcyjnymi. W zależności od materiału i podstawy pierwsze zamocowanie winno być na wysokości od 3m do 5m.

h) Należy przewidzieć sposób dostarczania materiałów na pomost roboczy. Jeśli będą dostarczane za pomocą zbloczа (wyciągu ręcznego lub mechanicznego) to należy uwzględnić punkt zaczepienia o odpowiedniej wytrzymałości i stabilności.

i) Rusztowanie wolnostojące wznoszone na wysokość ponad 5m powinno posiadać odciągi linowe z każdego narożnika zakotwiczone w ziemi lub inne rozwiązanie gwarantujące jego stateczność.

j) Rusztowanie powinno zapewniać możliwość poruszania się w pionie i ewentualnie w poziomie przewidzianymi ciągami komunikacyjnymi. Poruszanie się po konstrukcji rusztowania wchodzenie i wnoszenie materiałów jest zabronione.

k) Platforma robocza winna zapewniać swobodę poruszania się i złożenia niezbędnej ilości materiałów i narzędzi. Nie wolno dopuszczać do przeciążenia konstrukcji.

l) Platforma (podest) powinna być zabezpieczona poręczami stałymi o wysokości 1,10m, od podłogi listwami krawędziowymi o wysokości 0,15m, a przestrzeń między poręczami a krawężnikiem winna posiadać wypełnienie konstrukcyjne uniemożliwiające wypadnięcie człowieka.

m) Rusztowanie zewnętrzne z rur stalowych należy uziemiać i wykonać pomiar kontrolny, szczególnie jeśli będą wykonywane prace spawalnicze, elektronarzędziami itp.

n) Każde zmontowane rusztowanie powinno być wyposażone w tablicę informującą: kto i kiedy je zmontował, z podaniem adresu i nr telefonu oraz ze wskazaniem dopuszczalnej obciążalności podestów roboczych.
o) Po zakończeniu montażu rusztowania należy dokonać odbioru zwracając szczególną uwagę na jego montaż pod względem stateczności oraz innych wymienionych warunków. Potwierdzeniem dokonania odbioru i dopuszczenia rusztowania do eksploatacji jest protokół z odbioru wg zamieszczonego w *Zasady postepowania podczas prac na wysokości – rusztowania, ruchome podesty robocze, drabiny* wzoru. Identyfikator: ECOT/BHP/PnW/01.

3. Rozpoczęcie i wykonanie prac

a) Wszelkie prace na zmontowanym rusztowaniu mogą odbywać się po pozytywnym jego odbiorze potwierdzonym protokołem jak niżej.
b) Prace montażowe rusztowania i prace na wysokości nie mogą być prowadzone w niesprzyjających warunkach atmosferycznych tj.:
   - po zmroku, jeśli nie ma dostatecznego oświetlenia,
   - w czasie gęstej mgły, oblodzenia i intensywnych opałów, zwłaszcza śniegu,
   - podczas burzy i wiatru ponad 10m/sek.
c) Pracownicy wyznaczeni do prac na wysokości winni być wyposażeni w ubrania robocze i odpowiedni sprzęt ochronny indywidualnej oraz pomocniczy (hełmy, torby monterskie).
d) Jeśli praca na pomoście jest związana z koniecznością wychylania się poza bariery ograniczające, pracownicy winni być wyposażeni w szelki bezpieczeństwa i przypięci do trwałych elementów konstrukcyjnych. Ten sam obowiązek występuje w przypadku braku barierek rusztowania od strony np.: fasady budynku, (ze względu jej utrudnienia w technologii prac) jeżeli przerwa między pomostem a fasadą przekracza 0,2m.
e) Zrzucanie narzędzi i materiałów jest niedozwolone. Do tego celu może służyć winda lub specjalne koryta ślizgowe.
f) Prace spawalnicze na rusztowaniu mogą być prowadzone pod warunkiem:
   - usytuowania urządzeń spawalniczych w sposób nie stwarzający zagrożenia komunikacyjnego i zabezpieczenia go przed spadającymi kawałkami żużla,
   - poprowadzenia przewodów elektrycznych i węży zasilających w sposób nie zagrażający osobom pracującym i jednocześnie bez narażenia na przecięcie, przepalenie lub przygniecenie,
   - w miarę możliwości stanowisko spawania elektrycznego winno być osłonięte i nie narażać osób na działanie łuku elektrycznego,
   - usunięcia ze strefy odprysków wszelkich palnych przedmiotów i materiałów,
   - wyposażenia stanowiska w podręczny sprzęt przeciwpożarowy.

4. Zakończenie prac lub przerwanie

a) Przerwanie prac na wysokości na dłuższy czas winno być poprzedzone:
   - usunięciem wszystkich materiałów, narzędzi i sprzętu z konstrukcji rusztowania i drabiny,
   - zabezpieczeniem wejścia na rusztowanie przed wejściem osób niepowołanych,
   - pozostawieniem ogrodzenia i tablic ostrzegawczych w obszarze strefy zagrożenia,

- umieszczenia oświetlenia rusztowania, drabiny, o ile jego konstrukcja znajduje się w strefie komunikacji, zwłaszcza samochodowej.

b) Rusztowanie musi być ponownie sprawdzone pod względem sprawności technicznej i odebrane przez uprawnione osoby, po przerwie w pracy rusztowania spowodowanej:
- niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi (silny wiatr, opady atmosferyczne),
- przerwą roboczą trwającą dłużej niż 10 dni.

c) Zakończenie prac na wysokości jest związane z usunięciem materiałów i sprzętu z rusztowania oraz jego zdemontowaniem. Demontaż rusztowania należy wykonywać w odwrotnej kolejności do montażu.

5. Wykaz sprzętu, narzędzi i środków stosowanych w wykonaniu prac

a) Sprzęt, narzędzia i materiały pomocnicze:
- rusztowania i drabiny posiadające ocenę zgodności,
- urządzenia do transportu pionowego (dźwigi, wysięgniki koszowe, krążki),
- sprzęt oświetleniowy,
- narzędzia ślusarskie (młotki, cęgi, klucze, itp.).

b) Środki ochrony, sprzęt bhp i ppoż.
- szelki bezpieczeństwa z linką asekuracyjną,
- siatki bezpieczeństwa,
- indywidualne środki łączności,
- ubrania robocze, rękawice i środki ochrony indywidualnej,
- apteczka pierwszej pomocy,
- podręczny sprzęt przeciwpożarowy,
- bariery ogrodzeniowe, taśmy, znaki ostrzegawcze i informacyjne,
- światła ostrzegawcze.

c) Szczegółowy wykaz sprzętu, narzędzi, materiałów pomocniczych oraz środków ochrony indywidualnej, sprzętu bhp i ppoż. powinna sporządzić osoba odpowiedzialna za prowadzenia tego rodzaju robót, po zapoznaniu się z rodzajem i zakresem prac.

6. Dokumenty związane

a) *Zasady postępowania podczas prac na wysokości – rusztowania, ruchome podesty robocze, drabiny*, Identyfikator: ECOT/BHP/PnW/01

OGÓLNE WYMAGANIA PRZY UŻYCIU MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH

I. Wymagania ogólne

1. **Materiałami niebezpiecznymi** są substancje i preparaty chemiczne oraz ich mieszaniny stwarzające zagrożenie dla zdrowia i życia, w szczególności zaklasyfikowane co najmniej do jednej z poniższych kategorii:
a) substancje i preparaty o właściwościach wybuchowych,
b) substancje i preparaty o właściwościach utleniających,
c) substancje i preparaty skrajnie łatwopalne,
d) substancje i preparaty wysoce łatwopalne,
e) substancje i preparaty łatwopalne,
f) substancje i preparaty bardzo toksyczne,
g) substancje i preparaty toksyczne,
h) substancje i preparaty szkodliwe,
i) substancje i preparaty żrące,
j) substancje i preparaty drażniące,
k) substancje i preparaty uczulające,
l) substancje i preparaty rakotwórcze,
m)substancje i preparaty mutagenne,
n) substancje i preparaty działające szkodliwie na rozrodczość,
o) substancje i preparaty niebezpieczne dla środowiska.
2. Przed przystąpieniem do prac z materiałami niebezpiecznymi przełożony jest obowiązany zapoznać pracowników z ich właściwościami fizykochemicznymi, z zagrożeniami wynikającymi z ich stosowania oraz zasadami zapobiegania tym zagrożeniom, wynikającymi z kart charakterystyki, instrukcji stanowiskowych oraz oceny ryzyka zawodowego.
3. Niedopuszczalne jest używanie i stosowanie materiałów nieoznaczonych o nieznanych właściwościach.
4. Materiały niebezpieczne należy przechowywać w wyznaczonych do tego miejscach i odpowiednich, właściwie oznakowanych opakowaniach (zalecanych przez producenta) przeznaczonych do tego celu.
5. Pomieszczenia, aparatura, środki transportu, zbiorniki i opakowania, w których są stosowane, transportowane lub przechowywane materiały niebezpieczne powinny być odpowiednie do właściwości tych materiałów.
6. W czasie transportu, składowania i stosowania materiałów niebezpiecznych należy stosować odpowiednie środki ochrony zbiorowej i indywidualnej – chroniące pracowników przed szkodliwym lub niebezpiecznym działaniem tych materiałów oraz przestrzegać obowiązujących zasad bhp.
7. Przeładunek materiałów niebezpiecznych powinien odbywać się w miejscu do tego przystosowanym, przy wykorzystaniu odpowiednich do tego celu urządzeń oraz środków ochrony zbiorowej i indywidualnej chroniących przed zagrożeniami i skutkami zagrożeń, szczególnie pochodzących od elektryczności statycznej oraz występujących przy przelewaniu cieczy.
8. W miejscu przeładunku materiałów niebezpiecznych nie mogą przebywać osoby niezatrudnione przy tych pracach.

9. Zbiorniki, naczynia i inne opakowania służące do przechowywania materiałów niebezpiecznych powinny być:
- oznakowane zgodnie z wymogami oznaczania materiałów niebezpiecznych,
- wykonane z materiału nie powodującego niebezpiecznych reakcji chemicznych z ich zawartością, nie ulegającego uszkodzeniu w wyniku działania znajdującego się w nich materiału niebezpiecznego,
- wytrzymałe i zabezpieczone przed uszkodzeniem z zewnątrz odpowiednio do warunków ich stosowania,
- odpowiednio szczelne i zabezpieczone przed wydostawaniem się z nich niebezpiecznej zawartości lub dostaniem się do ich wnętrza innych substancji, które w kontakcie z ich zawartością mogą stworzyć stan zagrożenia (np.: pożar),
- wypełnione w sposób zapewniający wolną przestrzeń odpowiednio do możliwości termicznego rozszerzenia się cieczy w warunkach przechowywania, transportu i stosowania.

10. Przechowywanie materiałów niebezpiecznych w pojemnikach i opakowaniach służących do środków spożywczych jest niedopuszczalne.

11. Przy przechowywaniu ciekłego materiału niebezpiecznego w stałych zbiornikach należy:
- stosować odpowiednie zabezpieczenia przed rozlewaniem i rozprzestrzenieniem się zawartości zbiornika w razie jego uszkodzenia, jak np. wanny, rynny, koryta, zbiorniki rezerwowe,
- zapewnić urządzenie do bezpiecznego pomiaru ilości cieczy zawartej w zbiorniku (jeżeli jest to konieczne),
- uniemożliwić dostęp osób niepowołanych do miejsc, w których znajdują się zbiorniki.

12. Zbiorniki z ciekłymi materiałami niebezpiecznymi oraz cieczami gorącymi mogą być umieszczane nad stanowiskami pracy lub przejściami wyłącznie w przypadkach wymuszonych przez proces technologiczny. W takich przypadkach należy stosować skuteczne urządzenia chroniące przed oblaniem pracowników znajdujących się pod tymi zbiornikami.

13. Nad pomieszczeniami, w których znajdują się stałe zbiorniki z gazami sprężonymi, skroplonymi lub rozpuszczonymi pod ciśnieniem nie mogą być organizowane stanowiska pracy.

14. Pakowanie, składowanie, załadunek i transport materiałów niebezpiecznych z innymi materiałami stwarzającymi dodatkowe zagrożenie na skutek wzajemnego oddziaływania tych materiałów w przypadku uszkodzenia opakowania jest niedopuszczalne.

15. W magazynach – miejscach składowania powinny znajdować się karty charakterystyki oraz instrukcje określające zasady bezpiecznej pracy z materiałami niebezpiecznymi. Z treścią kart i instrukcji należy zapoznać pracowników zatrudnionych przy tych pracach.

16. Pomieszczenia przeznaczone do składowania lub stosowania materiałów niebezpiecznych pod względem pożarowym lub wybuchowym, gdzie istnieje niebezpieczeństwo wydzielania się substancji trujących albo tworzących z powietrzem mieszaniny wybuchowe, powinny być wyposażone w urządzenia zapewniające sygnalizację o zagrożeniach oraz odpowiedni sprzęt i środki gaśnicze, środki neutralizujące, apteczki oraz odpowiednie środki ochrony zbiorowej (skuteczną wentylację) i indywidualnej, stosownie do występujących zagrożeń.

17. W pomieszczeniach, w których w wyniku awarii mogą wydzielać się substancje toksyczne lub palne w ilościach mogących stworzyć zagrożenie wybuchem należy

zapewnić awaryjną wentylację wyciągową uruchamianą od wewnątrz i z zewnątrz pomieszczeń – zapewniającą wymianę powietrza dostosowaną do przeznaczenia pomieszczeń.

18. Jeżeli w procesach pracy występują czynniki rakotwórcze i inne stwarzające niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia pracowników – należy podjąć przedsięwzięcia w kierunku zastąpienia tych procesów innymi, w których czynniki te nie występują.

19. Jeżeli przedsięwzięcia, o których mowa w pkt. 18 nie są technicznie możliwe, należy podjąć odpowiednie przedsięwzięcia, a w szczególności:

- ograniczyć do minimum liczbę pracowników narażonych na czynniki,
- ograniczyć do minimum występowanie tych czynników w środowisku pracy,
- zapewnić stosowanie środków ochrony zbiorowej, a gdy narażenie nie może być zlikwidowane w inny sposób – środki ochrony indywidualnej,
- zapewnić stosowanie przez pracowników wymagań higieny, a w szczególności niedopuszczanie do spożywania posiłków, picia i palenia tytoniu w miejscach pracy,
- określić w instrukcjach, odpowiednie zasady postępowania w razie powstania nieprzewidzianych sytuacji powodujących poważne zagrożenia dla pracowników;
- zapewnić oznaczenie miejsc stwarzających ryzyko dla zdrowia pracowników związane z występowaniem czynników rakotwórczych, poprzez umieszczenie w miejscach narażenia pracowników na te czynniki odpowiednich napisów i znaków ostrzegawczych.

20. Pomieszczenia, w których wykonywane są prace z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi powinny być wyposażone w umywalkę z ciepłą i zimną wodą bądź punkt do przemycia oczu lub ciała w przypadku zalania preparatem.

21. Uwagi końcowe:

a) prace przy użyciu substancji i preparatów niebezpiecznych powinny być prowadzone w oparciu o wytyczne wynikające z karty charakterystyki,

b) przed rozpoczęciem prac z substancjami i preparatami niebezpiecznymi należy pouczyć pracowników o bezpiecznych i higienicznych warunkach pracy,

c) zabrania się stosowania naczyń i opakowań przy substancjach i preparatach niebezpiecznych niezgodnych z wymogami,

d) niedopuszczalne jest stosowanie substancji i preparatów niebezpiecznych bez posiadania aktualnej karty charakterystyki,

e) pracownik stosujący substancje albo preparaty niebezpieczne ma obowiązek zapoznania się z kartą charakterystyki,

f) magazynowane substancje chemiczne powinny być ewidencjonowane pod względem przychodu i rozchodu oraz powinny znajdować się w zbiorczym wykazie, który podlega okresowej aktualizacji.

WYMAGANIA SZCZEGÓLNE PRZY WYKONYWANIU PRAC POŻAROWO NIEBEZPIECZNYCH

1. Definicje

1.1. **Prace pożarowo niebezpieczne** – roboty charakteryzujące się występowaniem na obszarze ich prowadzenia płomienia iskier oraz rozżarzonych elementów i przez to stwarzające bezpośrednio niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu.

1.2. **Materiały pożarowo niebezpieczne** - gazy palne, ciecze o temperaturze zapłonu poniżej +55°C, materiały wytwarzające w kontakcie z wodą gazy palne, materiały łatwo utleniające się lub mające skłonności do samozapalenia, materiały stałe w postaci podatnej na zapalenie (np. rozdrobnione, nasycone olejami itp.).

1.3. **Pomieszczenia (miejsca) pożarowo niebezpieczne** – pomieszczenia lub miejsca, w których występują materiały pożarowo niebezpieczne i/lub w których wykonywane są prace pożarowo niebezpieczne.

1.4. **Temperatura zapłonu** (cieczy palnej) – najniższa temperatura przy której ciecz palna pod ciśnieniem atmosferycznym paruje na tyle intensywnie, że stężenie par nad jej powierzchnią osiągnie wartość dolnej granicy wybuchowości.

2. Rodzaje prac pożarowo niebezpiecznych

2.1. Spawanie i cięcie gazowe i elektryczne, wykonywane w pomieszczeniach i miejscach niebezpiecznych pożarowo.

2.2. Szlifowanie i cięcie tarczą ścierną w pomieszczeniach i miejscach niebezpiecznych pożarowo.

2.3. Stosowanie otwartego ognia do podgrzewania elementów konstrukcji w bezpośrednim sąsiedztwie materiałów palnych.

2.4. Wykonywanie czynności jak wyżej w obiektach o palnej konstrukcji lub w strefach zagrożonych wybuchem.

3. Ogólne wymagania w zakresie bezpieczeństwa pożarowego przy pracach pożarowo niebezpiecznych

3.1. Generalną zasadą obowiązującą na etapie przygotowania, a następnie realizacji prac pożarowo niebezpiecznych jest takie postępowanie aby:

- do minimum ograniczyć możliwość powstania pożaru lub wybuchu,
- wykluczyć możliwość rozszerzenia się ewentualnie powstałego pożaru.

3.2. **Przed rozpoczęciem prac pożarowo niebezpiecznych** zarządzający obiektem oraz wykonawca prac powinni wspólnie:

a) ocenić zagrożenie pożarowe w miejscu realizacji prac oraz w jego sąsiedztwie,
b) ustalić sposoby zabezpieczenia przed powstaniem i rozszerzeniem się pożaru,
c) wyznaczyć osoby odpowiedzialne za zabezpieczenie miejsca prac przed ich rozpoczęciem, w trakcie ich prowadzenia oraz po ich zakończeniu.

Ustalenia powyższe powinny być dokonane na piśmie w formie protokołu wg wzoru przedstawionego poniżej.

3.3. **W trakcie prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych** należy przestrzegać następujących zasad:

- wszelkie materiały palne występujące w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca pracy i dające się przemieszczać należy odsunąć na bezpieczną odległość, zaś pozostałe oraz palne elementy konstrukcji – osłaniać w sposób zabezpieczający przed zapaleniem,
- jeżeli w pomieszczeniu (w zbiornikach) wcześniej używano palnych cieczy lub gazów to prace pożarowo niebezpieczne mogą w nim być podjęte dopiero po stwierdzeniu, że stężenie par i gazów nie przekracza 10% dolnej granicy wybuchowości,
- prace jw. mogą być prowadzone wyłącznie przez osoby upoważnione i posiadające odpowiednie kwalifikacje,
- drogi i przejścia o charakterze ewakuacyjnym muszą być wolne oraz tak wybrane, aby można było szybko ewakuować ludzi i sprzęt ze strefy objętej pożarem,
- w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca prac powinien się znaleźć odpowiedni i sprawny technicznie sprzęt ppoż.

3.4. Po zakończeniu prac miejsce ich prowadzenia oraz sąsiedztwo należy poddać oględzinom celem stwierdzenia, czy nie pozostawiono zarzewia pożaru. Oględziny powinny być powtórzone po upływie 2, 4 i 8 godzin od zakończenia prac.

4. Wymagania w odniesieniu do robót spawalniczych, szlifowania i cięcia w pomieszczeniach biurowych, magazynach i na składowiskach z materiałami palnymi

4.1. Przed przystąpieniem do robót wszelkie materiały i przedmioty mogące ulec zapaleniu i znajdujące się w pobliżu miejsca robót należy odsunąć na bezpieczną odległość (co najmniej równą spodziewanemu zasięgowi rzutu iskier lub kropli metalu) lub osłonić celem zabezpieczenia przed zapaleniem np. arkuszami blachy, zmoczonym wodą brezentem itp.

4.2. Zwracać uwagę na odległość bezpieczną, o której mowa wyżej, podczas wykonywania prac na wysokości, gdzie może ona być znaczna (nawet powyżej 10m).

4.3. Jeżeli w ścianach lub w stropie w pobliżu miejsca prowadzenia robót znajdują się otwory (np.: komunikacyjne, wentylacyjne, instalacyjne), to należy je zabezpieczyć niepalnymi osłonami, celem niedopuszczenia do przenikania iskier do sąsiednich pomieszczeń, a szczególnie – na inne kondygnacje.

4.4. Należy zabezpieczyć przed iskrami wszelkie znajdujące się w pobliżu miejsca robót kable i inne przewody instalacyjne, jeżeli mają one palną lub łatwopalną powłokę.

4.5. W przypadku robót spawalniczych na przewodach rurowych i innych metalowych elementach konstrukcyjnych wychodzących (poprzez ścianę lub strop) do sąsiedniego pomieszczenia należy sprawdzić czy w tym pomieszczeniu, w bezpośrednim sąsiedztwie przewodu (elementu konstrukcyjnego) nie znajdują się materiały mogące ulec zapaleniu w wyniku przewodnictwa cieplnego. Jeżeli tak jest – materiały te należy odsunąć, a w razie niemożności – nie dopuścić do przenoszenia ciepła przez przewód element konstrukcyjny poprzez owinięcie go w miejscu przejścia przez ścianę (strop) np.: tkaniną ciągle zwilżaną wodą.

4.6. W pobliżu miejsca robót powinny być ustawione pojemniki z wodą na odpadki elektrod i drutu spawalniczego a w razie potrzeby – woda do zraszania materiałów i konstrukcji mogących się zapalić w trakcie robót (pojemnik z wodą, rozwinięta linia wężowa od hydrantu itp.).

5. Postanowienia końcowe

W przypadku wystąpienia okoliczności uniemożliwiających prowadzenie prac zgodnie z ustalonymi w protokole zabezpieczenia prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych, prowadzący prace zobowiązany jest do ich przerwania i uzgodnienia z zarządzającym obiektem nowych warunków prowadzenia prac.

6. Dokumenty związane

Protokół zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych (PZP), którego wzór zamieszczony jest poniżej.

7. Wymagania ogólne do prac w przestrzeniach zagrożonych wybuchem

a) Wszelkie prace w przestrzeniach zagrożonych wybuchem odbywają się na podstawie protokołu zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych, wg poniższego wzoru, z uwzględnieniem również zasad dot. prac pożarowo niebezpiecznych.

b) Przed przystąpieniem do wykonywania prac w przestrzeniach zagrożonych wybuchem należy dokonać pomiarów stężenia gazu (detektorem lub eksplozymetrem). Jako stężenie zezwalające na bezpieczną pracę ustala się 10% DGW (dolnej granicy wybuchowości). W przypadku stwierdzenia przekroczenia tego stężenia należy niezwłocznie przerwać prace i powiadomić przełożonego.

c) Podczas wykonywania prac, o których mowa wyżej prowadzić monitoring stężenia gazu, a w przypadku wzrostu stężenia powyżej 10% DGW, prace niezwłocznie przerwać i powiadomić przełożonego.

d) W przestrzeniach zagrożonych wybuchem należy stosować osprzęt w wykonaniu nieiskrzącym, dostosowany do pracy w takich przestrzeniach.

e) Wszystkie urządzenia pracujące w przestrzeni zagrożonej wybuchem powinny być dostosowane do pracy w takiej przestrzeni oraz objęte systemem połączeń wyrównawczych stanowiących ochronę antyelektrostatyczną.

f) Urządzenia pracujące w przestrzeni zagrożonej wybuchem powinny być objęte harmonogramem badań i przeglądów elektrycznych w cyklu corocznym.

g) **Czynności zabronione podczas prac w przestrzeniach zagrożonych wybuchem:**
   - palenie tytoniu,
   - stosowanie otwartego ognia oraz wykonywania prac iskrzących bez odpowiedniego przygotowania i zabezpieczenia środowiska przed wzrostem stężenia przekraczającego 10% DGW,
   - rozłączania uziemień i połączeń wyrównawczych, którymi objęte są urządzenia,
   - prowadzenie prac bez sprawdzenia stężenia gazu, które nie powinno przekroczyć 10% DGW.

h) **Czynności po zakończeniu prac:**
   - uprzątnąć miejsce wykonywania prac,
   - dokonać sprawdzenia rejonu prac, czy nie pozostało zarzewie ognia, zwracając uwagę na wszelkiego rodzaju szczeliny, miejsca ukryte lub przysypane np.: gruzem – czynności tych dokonuje odpowiedzialny za wykonanie prac i zabezpieczenia ppoż., jak również odbierający prace,
   - dokonać przeglądu, pod kątem ewentualnego pozostawienia zarzewia pożaru, rejonu prac i powierzchni sąsiadujących po upływie 0,5 godz. oraz po 2, 4 i 8 godzinach od czasu zakończenia prac.

PZP

Protokół zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych

do polecenia wykonania pracy nr ..... z dnia .....*

Zakład:	Nr protokołu:	Z dnia:

4. **Miejsce pracy** (nazwa rejonu, obiektu, instalacji, urządzenia):

5. **Opis wykonywanej pracy:**

6. **Charakterystyka zagrożenia pożarowego lub wybuchowego**

7. **Rodzaj elementów budowlano-konstrukcyjnych występujących w rejonie, w czasie prowadzenia pracy**

8. **Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego rejonu, w czasie prowadzenia pracy:**

   Wykonać ☐ TAK ☐ NIE

   pomiar stężenia substancji niebezpiecznej (nazwa):

9. **Rodzaj i liczba podręcznego sprzętu gaśniczego koniecznego do zabezpieczenia prac:**

10. **Środki i sposób alarmowania osób znajdujących się w strefie zagrożenia w razie zaistnienia pożaru oraz Straży Pożarnej**

11. **Osoba odpowiedzialna za organizację zabezpieczenia przeciwpożarowego – określenie terminu i wyznaczenie oraz powiadomienie osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie kontroli miejsca wykonywania pracy**

Osoba/Komisja** **sporządzająca protokół:**

imię i nazwisko	imię i nazwisko**	imię i nazwisko
Właściciel/zarządzający/pracodawca	Użytkownik obiektu/dopuszczający/str. poż.	Wykonawca prac

* w przypadku PZP bez polecenia – brak tego elementu
** niepotrzebne skreślić

REJESTR CZYNNOŚCI ZWIĄZANYCH Z ZABEZPIECZENIEM PRAC POŻAROWO NIEBEZPIECZNYCH

Lp.	Data (dd.mm)	Pomiar stężenia substancji niebezpiecznej			Rozpoczęcie prac			Zakończenie prac			Kontrola miejsca pracy							
											Po 0,5 godziny		Po 2 godzinach		Po 4 godzinach		Po 8 godzinach	
		Godz. (g:min.)	Wartość pomiaru (jednostka)	Czytelny podpis wykonującego pomiar	Godz. (g:min.)	Czytelny podpis dopuszczającego	Czytelny podpis kierującego zesp. pracowników / nadzorującego *	Godz. (g:min.)	Czytelny podpis kierującego zesp. pracowników / nadzorującego *	Czytelny podpis dopuszczającego	Godz. (g:min.)	Czytelny podpis kontrolującego	Godz. (g:min.)	Czytelny podpis kontrolującego	Godz. (g:min.)	Czytelny podpis kontrolującego	Godz. (g:min.)	Czytelny podpis kontrolującego
1.																		
2.																		
3.																		
4.																		
5.																		
6.																		
7.																		
8.																		
9.																		
10																		

UWAGI:

.....

.....

Okres przechowywania protokołu wynosi 1 rok!!!

*niepotrzebne skreślić

WYMAGANIA SZCZEGÓLNE PRZY URUCHAMIANIU I WYŁĄCZANIU Z RUCHU STACJI REDUKCYJNEJ I KOTŁA GAZOWEGO

1. Przedmiot i zakres wymagań

1.1. Przedmiotem wymagań jest określenie sposobów wyłączania z ruchu oraz włączania do pracy stacji i kotła gazowego, z omówienie poszczególnych czynności do wykonania.

1.2. Potrzeba wyłączenia z ruchu stacji i kotła gazowego występuje w przypadkach prowadzenia robót eksploatacyjnych w samej stacji gazowej, prowadzenia robót na sieci gazowej, planowanej przerwy w dostawie paliwa gazowego bądź przerwy w zasilaniu sieci, a także w przypadku stwierdzonej awaryjnej pracy stacji i kotła.

1.3. Włączanie stacji i kotła do pracy następuje w przypadku oddawania do eksploatacji po wybudowaniu, modernizacji lub remoncie oraz – po ustąpieniu przyczyn wyłączenia z ruchu, o których mowa wyżej.

2. Opis i zakres wykonywanych czynności

2.1. Przed rozpoczęciem pracy na stacji i kotłowni należy:
- sprawdzić stężenie gazu w stacji i kotłowni metanomierzem lub eksplozymetrem,
- przewietrzyć pomieszczenie otwierając wszystkie drzwi i ewentualnie okna,
- sprawdzić szczelność wszystkich połączeń,
- usunąć ewentualne nieszczelności.

2.2. W celu wyłączenia stacji i kotła z ruchu należy wykonać następujące czynności w następującej kolejności:
- zamknąć dopływ gazu do kotłowni,
- zamknąć zawór odcinający stację od strony wlotowej,
- w miarę możliwości odczekać do momentu aż spadek ciśnienia spowoduje wyłączenie z pracy reduktorów stacji, oraz zadziałanie zaworów szybkozamykających przy minimum ciśnienia nadawczego urządzeń,
- zamknąć zawór odcinający stację od strony wylotowej,
- jeżeli jest to konieczne – za pomocą dostępnych zaworów upuścić pozostałości gazu z urządzeń oraz wszystkich rurociągów,
- w przypadku nieszczelnych zaworów odcinających przed przystąpieniem do prac na stacji założyć zaślepki na gazociągu dolotowym i wylotowym stacji.
- wyłączyć zasilanie elektryczne urządzeń i aparatury stacji za wyjątkiem oświetlenia zewnętrznego,

2.3. Przed rozpoczęciem prac mających na celu uruchomienie stacji i kotłów należy:
- przewietrzyć pomieszczenia otwierając wszystkie drzwi i ewentualnie okna oraz sprawdzić stężenie gazu metanomierzem lub eksplozymetrem,
- sprawdzić stan zamknięć wszystkich zaworów w obrębie stacji i kotłów – powinny one być zamknięte,

- sprawdzić stan techniczny instalacji technologicznych i zamontowanych urządzeń,
- otworzyć zawór odcinający stację i kocioł od strony wlotowej.

2.4. Uruchomienie stacji i kotłowni powinno być prowadzone w dwóch etapach.

2.4.1. **Etap I** – Odpowietrzenie i napełnienie gazem układów technologicznych (jeżeli miało miejsce zapowietrzenie).

2.4.1.1. Odpowietrzenie i napełnienie gazem winno być wykonywane w następującej kolejności:

- ciągów redukcyjnych i pomiarowych wraz z przewodami wyjściowymi, bez ciągów redukcyjnych zasilających kotłownię,
- po wykonaniu regulacji i ustawienia parametrów pracy ciągów redukcyjnych – odpowietrzanie nagazowanych ciągów redukcyjnych do kotłów wraz z przewodami doprowadzającymi gaz do kotłów,
- po uruchomieniu stacji, w trakcie odpowietrzania i napełniania gazem sieci rozdzielczej – należy napełnić gazem zespoły awaryjnej redukcji gazu (ciągi awaryjne i obejściowe).

2.4.1.2. Odpowietrzanie stacji winno być prowadzone pod ciśnieniem 0,05MPa mierzonym na początku napełnianego odcinka dla ciśnień średnich.

2.4.1.3. Wylot przewodu odpowietrzającego winien być wyprowadzony minimum 3m nad poziom terenu.

2.4.1.4. W trakcie odpowietrzania należy kontrolować zawartość tlenu w upuszczanej mieszaninie gazów. Jeżeli trzykrotny pomiar wykaże zawartość tlenu nie wyższą niż 2% lub zawartość metanu nie mniejszą niż 90%obj. Odpowietrzanie można uznać za zakończone.

2.4.1.5. Po zakończeniu odpowietrzania należy podnieść ciśnienie gazu w stacji przestrzegając zasady, że maksymalna prędkość napełniania nie może przekroczyć: 0,05Mpa/min dla ciśnienia średniego.

2.4.1.6. Odpowietrzyć i napełnić gazem aparaturę kontrolną i pomiarową.

2.4.1.7. Skontrolować szczelność połączeń zamontowanej armatury, rurociągów i aparatury – nieszczelności usunąć.

2.4.1.8. Sprawdzić wizualnie stan instalacji elektrycznych odgromowych uziemiających i sygnalizacyjnych.

2.4.1.9. Sprawdzić funkcjonowanie urządzeń stacji.

UWAGA: **Zabronione jest prowadzenie odpowietrzania oraz innych prac montażowych podczas wyładowań atmosferycznych !!!**

2.4.2. **Etap II** – Regulacja i sprawdzenie działania poszczególnych urządzeń stacji i kotłowni.

2.4.2.1. Przystąpić do regulacji i ustawienia parametrów pracy reduktorów i urządzeń zabezpieczających.

2.4.2.2. Poddać próbom i regulacji następujące urządzenia:

- wydmuchowe zawory bezpieczeństwa (szczelność zamknięcia i ciśnienie otwarcia),
- reduktor i reduktor – monitor (ciśnienie zredukowane i szczelność zamknięcia),
- zawory szybkozamykające (progowe ciśnienia zamknięcia przy wzroście i spadku ciśnienia),

- zawory upustowe nadmiarowe (szczelność zamknięcia, ciśnienie zadziałania).

2.4.2.3. Otworzyć zawór wyjściowy ze stacji, uruchomić stację.

2.4.2.4. Uruchomić zasilanie gazem kotłowni i wyregulować parametry pracy kotła.

3. Wykaz sprzętu, materiałów i urządzeń stosowanych w wykonaniu prac

- komplet kluczy płaskich, oczkowych, nasadowych itp.,
- klucz nastawny,
- klucz do zasuw,
- klucz nastawny do rur,
- komplet śrubokrętów,
- kombinerki,
- piłka do metalu,
- punktak, przebijak, wycinak,
- młotek 0,5kg i 1kg,
- latarka elektryczna w wykonaniu przeciwwybuchowym,
- zalecany przez producenta urządzeń stacji i kotła komplet naprawczy części zużywających się ewentualnie zalecanych narzędzi specjalnych,
- olej,
- smar stały,
- materiał na uszczelki do kołnierzy,
- taśma lub pasta do uszczelnień gwintowanych,
- rozpuszczalnik,
- denaturat,
- metanomierz lub eksplozymetr z sygnalizacją przekroczenia w zakresie 0-100% DGW,
- taśmy i pisaki do aparatury kontrolno-pomiarowej,
- linka miedziana do wyrównania potencjałów elektrycznych o przekroju min. 4mm^2,
- pojemnik do neutralizacji odpadów,
- środki łączności.

Decyzję o zastosowaniu odpowiednich materiałów i sprzętu w zależności od potrzeb podejmuje kierujący zespołem.

4. Wykaz środków ochrony osobistej i sprzętu pomocniczego

- ubrania ochronne trudnopalne dla całej brygady,
- ubrania ochronne antyelektrostatyczne dla całej brygady,
- rękawice drelichowe,
- apteczka pierwszej pomocy,
- koc gaśniczy,
- gaśnica śniegowa.

Decyzję o zastosowaniu odpowiednich środków ochrony i sprzętu w zależności od potrzeb i zagrożeń podejmuje kierujący zespołem.

5. Uwagi końcowe

W przypadku wystąpienia okoliczności uniemożliwiających prowadzenie robót zgodnie z ustalonymi zasadami prowadzenia prac, prowadzący roboty zobowiązany jest do ich przerwania i powiadomienia przełożonego, celem ustalenia nowych warunków prowadzenia robót. Ewentualna komunikacja z użyciem telefonów komórkowych powinna odbywać się poza strefą zagrożenia wybuchem.

WYKAZ RODZAJÓW PRAC WYMAGAJĄCYCH SZCZEGÓLNEJ SPRAWNOŚCI PSYCHOFIZYCZNEJ

1. Prace operatorów pulpitów sterowniczych urządzeń technologicznych wielofunkcyjnych i wielozadaniowych.
2. Prace przy obsłudze urządzeń ciśnieniowych podlegających pełnemu dozorowi technicznemu.
3. Prace inne niż wyżej wymienione, jeżeli przełożony pracownika uzna je za wymagające szczególnej sprawności psychofizycznej.

Załącznik nr 1 – do Wykazu obowiązków dla firm zewnętrznych świadczących usługi na rzecz ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.

Data: .....

JO dokonująca zgłoszenia: .....

ZGŁOSZENIE

Proszę o przeszkolenie w zakresie bhp, ppoż. i ochrony środowiska pracowników wykonawcy.

1. Nazwa firmy: .....
2. Umowa (zlecenie) nr: ..... z dnia .....
3. Miejsce pracy (wydział, oddział, obiekt): .....
4. Zakres robót: .....
   .....
   .....
   a) Prace szczególnie niebezpieczne: .....
   .....
   b) Prace niebezpieczne pożarowo: .....
   .....
5. Osoba odpowiedzialna za określenie warunków wykonania prac szczególnie niebezpiecznych: .....
   .....
6. Osoba odpowiedzialna za nadzór nad pracownikami ze strony wykonawcy: .....
   .....
7. Termin wykonania prac: .....
8. Osoba uprawniona do budowy rusztowań: .....

Pracownicy wykonawcy (w przypadku większej ilości osób dane należy wpisać na odwrocie).

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko	Nr dowodu osobistego wydanego przez	Podpis pracownika
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Stwierdzam, że w/w pracownicy zostali przeszkoleni z zakresu ogólnych warunków bhp, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska oraz poinformowani o zagrożeniach, które mogą wystąpić podczas wykonywania prac na terenie PEC Tarnobrzeg Sp. z o.o. oraz na terenach, na których zlokalizowane są instalacje przesyłowe, a także w obiektach, w których zlokalizowane są instalacje dystrybucyjne

.....
(podpis i pieczęć zgłaszającego)

.....
(podpis i pieczęć prowadzącego szkolenie)

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko	Nr dowodu osobistego wydanego przez	Podpis pracownika
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				
21.				
22.				
23.				

Załącznik nr 3 – do Wykazu obowiązków dla firm zewnętrznych świadczących usługi na rzecz ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.

Tarnobrzeg, dnia.....

ZGODA NA WEJŚCIE NA TEREN
ECO TARNOBRZEG SPÓŁKA Z O.O.
Ważna z dowodem tożsamości

Zgoda jednorazowa rok.....**numer**.....

Ważna w okresie.....

Udaje się do.....

Wydana Pani/Panu..... (Imię i Nazwisko).....

Legitymujący się.....(Typ dokumentu).....

.....(serla, numer, **przez kogo wydany**).....

Data i godz.....

Zgodę wystawił (a).....

Załącznik nr 4 – do Wykazu obowiązków dla firm zewnętrznych świadczących usługi na rzecz ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.

Tarnobrzeg, dnia.....

ZEZWOLENIE NA WJAZD NA TEREN
ECO TARNOBRZEG SPÓŁKA Z O.O.
Ważna z dowodem tożsamości

Zgoda jednorazowa rok.....**numer**.....

Ważna w okresie.....

Udaje się do.....

Wydana Pani/Panu..... (Imię i Nazwisko).....

Legitymujący się.....(Typ dokumentu).....

.....(seria, numer, przez kogo wydany).....

Nr rejestracyjny pojazdu (prywatnego/służbowego)*.....

*niepotrzebne skreślić

Data i godz.....

Zgodę wystawił (a).....

Załącznik nr 5 – do Wykazu obowiązków dla firm zewnętrznych świadczących usługi na rzecz ECO Tarnobrzeg Spółka z o.o.

LISTA WWOZOWA SPRZĘTU NA TEREN ECO TARNOBRZEG SPÓŁKA Z O.O.

LP.	NAZWA SPRZĘTU	DANE DO IDENTYFIKACJI SPRZĘTU	DATA WWOZU	PODPIS CZYTELNY OSOBY UPOWAŻNIONEJ Z RAMIENIA FIRMY ZEWNĘTRZNEJ	PODPIS CZYTELNY OSOBY UPOWAŻNIONEJ Z RAMIENIA ECO TARNOBRZEG SPÓŁKA Z O.O.	DATA WYWOZU	PODPIS CZYTELNY OSOBY UPOWAŻNIONEJ Z RAMIENIA FIRMY ZEWNĘTRZNEJ	PODPIS CZYTELNY OSOBY UPOWAŻNIONEJ Z RAMIENIA ECO TARNOBRZEG SPÓŁKA Z O.O.
1.								
2.								
3.								
4.								

LP.	NAZWA SPRZĘTU	DANE DO IDENTYFIKACJI SPRZĘTU	DATA WWOZU	PODPIS CZYTELNY OSOBY UPOWAŻNIONEJ Z RAMIENIA FIRMY ZEWNĘTRZNEJ	PODPIS CZYTELNY OSOBY UPOWAŻNIONEJ Z RAMIENIA ECO TARNOBRZEG SPÓŁKA Z O.O.	DATA WYWOZU	PODPIS CZYTELNY OSOBY UPOWAŻNIONEJ Z RAMIENIA FIRMY ZEWNĘTRZNEJ	PODPIS CZYTELNY OSOBY UPOWAŻNIONEJ Z RAMIENIA ECO TARNOBRZEG SPÓŁKA Z O.O.
5.								
6.								
7.								
8.								
9.								
10.								

Aktualizacja instrukcji dot. firm zewnetrznych.

Piotr Kowalik do: Wojciech Wesoliński, Mieczysław Winiarski, Bogdan Wójciak, Kazimierz Zbyrad, Sławomir Kozdęba, Marek

2013-12-30 11:00

DW: Zdzisław Horwat, Andrzej Leśniewski

Od: Piotr Kowalik/ECO

Do: Wojciech Wesoliński/ECO@ECO_LOTUS, Mieczysław Winiarski/ECO@ECO_LOTUS, Bogdan Wójciak/ECO@ECO_LOTUS, Kazimierz Zbyrad/ECO@ECO_LOTUS, Sławomir Kozdęba/ECO@ECO_LOTUS, Marek Denkowski/ECO@ECO_LOTUS, Marcin Kaldon/

DW: Zdzisław Horwat/ECO@ECO_LOTUS, Andrzej Leśniewski/ECO@ECO_LOTUS

Dzień dobry,

w załączeniu przesyłam zaktualizowaną instrukcję dotyczącą prac wykonywanych na obiektach i terenach ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o. przez firmy zewnętrzne. Proszę o jej wdrożenie w zakresie odpowiedzialności służbowej.

Wykaz obowiązków dla firm zew..pdf

Z poważaniem

Piotr Kowalik
Inspektor ds. BHP ppoż. i OC
ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o.
tel. 15 823 31 78 wew. 27
tel. kom. 809 831 911
mail: PKowalik@ecosa.pl